

Monitor regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang

Vervolgmeting 2023

September 2023

Afdeling Onderzoek & Statistiek
Gemeente ‘s-Hertogenbosch

Samenvatting

Aanleiding
De samenwerkende gemeenten Boxtel, Maasdriel, Meierijstad, Sint-Michielsgestel, Vught, Zaltbommel en ’s-Hertogenbosch hebben hun ambities voor beschermd wonen (BW), maatschappelijke opvang (MO) en aanpalende beleidsterreinen zoals Zorg & Veiligheid en Wonen vastgelegd in de *Regiovisie 2020 en verder* (2019). Eén van de onderdelen van deze visie is monitoring. In dit rapport staan de resultaten van de derde meting. Eerdere metingen zijn gedaan in 2020 en 2021.

Aanpak
Voor de monitor is gebruik gemaakt van beschikbare informatie uit diverse bronnen. Het gaat om een mix van kwantitatieve en kwalitatieve informatie. De conclusies over ervaringen van cliënten zijn gebaseerd op het onderzoek door de UvA[1]. Dit meerjarig onderzoek geeft in inzicht in trajecten over meerdere jaren van in totaal 75 cliënten BW en MO.

Hierna volgen per ambitie de belangrijkste bevindingen. Ook wordt toegelicht wat de voortgang is van de aanbevelingen uit de eerste meting (2021) voor zover deze nog niet al waren gerealiseerd.

Thuis in de wijk

Wij ontwikkelen een integrale ondersteuning voor kwetsbare mensen in de wijk, met aandacht voor de leefomgeving, daginvulling en financiën.

- Het aantal incidenten van overlast door verwarde/overspannen personen is in 2022 in de meeste gemeenten verder toegenomen. Deze ontwikkeling zien we ook landelijk. In ’s-Hertogenbosch en Vught is dit aandeel hoger dan landelijk.
- In de meeste gemeenten in de regio zijn er in 2022 minder incidenten van overlast door daklozen dan in 2020 en 2021, behalve in Meierijstad en Boxtel. Landelijk zien we geen daling, maar juist een stijging.
- Vroegsignalering van betalingsachterstanden kan bijdragen om dakloosheid te voorkómen. Veelal is dit goed belegd. Alleen voor particuliere huur en hypotheekverstrekkers is dit lastig te organiseren. Ook diverse andere organisaties en professionals zouden een rol kunnen spelen bij vroegsignalering, zoals corporaties, ambulant ondersteuners en deurwaarders.
- Volgens het UvA-onderzoek hebben relatief weinig cliënten BW/MO een vorm van werk of dagbesteding. Degenen die langdurig in zorg verblijven participeren het minst. Cliënten MO geven vaak aan dat hun onstabiele of chaotische woonsituatie participatie verhinderen. Bij BW noemen cliënten vaker fysieke en psychische kwetsbaarheden als belemmering.
- Bij meer seniore cliënten kan een afname van vrijwilligerswerk en ambulante begeleiding ontstaan. Dit kan, onder invloed van toenemende beperkingen, leiden tot een afname van contact. Dit wordt in het UvA-onderzoek aangeduid als een aandachtspunt.
- De pilot ‘zachte landing in de wijk’ wordt in 2023-2024 vervolgd en verbreed naar meerdere wijken in de regio. Als het gaat om een goede landing in de wijk is volgens het onderzoek door de UvA voldoende aandacht voor het voorkómen of oplossen van burenconflicten nog steeds een aandachtspunt.
- Contact van cliënten met buurtgenoten en buurtactiviteiten is wisselend. Zo blijkt uit het onderzoek door de UvA. Vanuit kleinschalige voorzieningen wordt dit contact wel gestimuleerd.

[1] ambulantisering en regionalisering maatschappelijke opvang en beschermd wonen, rapportage 2023, vijfde meting

Vanuit organisaties voor en door ervaringsdeskundigen worden samen met lokale partijen lokale inlooppunten ontwikkeld.

Aanbevelingen 'Thuis in de wijk', meting 2021:
- Ontwikkel een divers participatieaanbod dat geschikt is voor zowel de doelgroep BW als MO.
- Zorg dat het investeren in een sociaal netwerk een basis is bij de begeleiding, afhankelijk van de behoefte van de cliënt. Het contact met de buurt kan daar een onderdeel van zijn.
- Zorg voor een betere samenwerking tussen zorgaanbieder en lokale toegang (zoals sociale wijkteams) bij uitstroom in de wijk.
- Investeer in de samenwerking van beleidsterreinen op bepaalde onderwerpen zoals schulden.

Realisatie:
- Uit de resultaten van de derde meting blijkt dat de aanbevelingen uit de eerste meting ook de komende jaren nog aandacht vragen.
- Voor het vergroten van de participatie onder cliënten is een eerste stap gezet doordat vanaf 2022 dagbesteding een vast onderdeel is in de zorgcontracten voor beschermd wonen.
- De pilot 'zachte landing in de wijk' wordt in 2023-2024 vervolgd en wordt verbreed naar de regio.

Toegang beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen

De regie op de regionale toegang tot beschermd wonen en maatschappelijke opvang is onafhankelijk georganiseerd en de verbinding met wonen is gelegd.

- De toegang tot BW en MO is lokaal geregeld. Iedere gemeente geeft zelf de beschikkingen af. Wel wordt er gestreefd naar uniformiteit in de werkwijze binnen de regio, bijvoorbeeld door gebruik van een uniform onderzoeksformat. Alle aanmeldingen komen langs in het Netwerk Opvang en Wonen. Hier wordt een gezamenlijk besluit genomen over het meest passende traject.
- De toegang tot de maatschappelijke opvang is per juni 2022 overgegaan naar de gemeenten. Daarmee is deze onafhankelijk van de aanbieder(s) geworden. Cliënten krijgen een bredere intake en de gemeente heeft meer mogelijkheden om ondersteuning in te zetten (niet alleen maatschappelijke opvang). Voor gemeente 's-Hertogenbosch regelt de Centrale Toegang Maatschappelijke Opvang (CTMO) de toegang tot MO. Daarnaast heeft de CTMO regionale taken, zoals een informatie- en adviesfunctie. En regelt de toegang van mensen die zich melden van buiten de regio.
- De regiogemeenten verlenen eveneens toegang tot de maatschappelijke opvang. Zij doen vooral onderzoek als iemand uit hun gemeente zich meldt en nog niet dakloos is. Of als iemand in aanmerking komt voor kleinschalige opvang in hun gemeente. Bij complexe casussen kunnen zij het CTMO inschakelen voor ondersteuning. De toegangsverlening en samenwerking tussen gemeenten heeft nog volop de aandacht.
- Naast gemeente 's-Hertogenbosch hebben inmiddels ook alle regiogemeenten een lokale urgentiepluscommissie. Zij geven urgenties af voor huurwoningen voor cliënten BW en MO.

Maatschappelijke opvang

Zo min mogelijk mensen maken gebruik van de maatschappelijke opvang. Degenen die toch een beroep moeten doen op de maatschappelijke opvang stromen zo snel als mogelijk door naar een passende plek.

- Het preventieplan dak- en thuisloosheid krijgt vanaf 2022 verdere uitwerking en uitvoering, o.a. door de pilot Onder de Pannen en woon/werktrajecten via Springplank. De lopende activiteiten

zullen worden afgezet tegen de actielijn “preventie dakloosheid” in het Nationaal Actieplan aanpak dakloosheid. Waar nodig worden de regionale en lokale activiteiten geüpdatet.

- Met de overheveling van de toegang naar de gemeenten komt meer zicht op de situatie en achtergronden van de groep die zich meldt voor de opvang. Het ETHOS-onderzoek dat in oktober beschikbaar komt, levert hier verdiepende informatie over. Ook over de dreigend dakloze groep.
- Op dit moment is er al aandacht voor diverse groepen, zoals jongvolwassenen en gezinnen. En is er een taakstelling om voor deze groepen meer plekken te realiseren. Ook is er met projecten als Housing first en de hostels specifieke aandacht voor inwoners met een complexe zorgvraag. En met ‘Wonen eerst’ wordt onderzocht hoe inwoners met juist een lichte woon-zorgvraag (weer) direct gehuisvest kunnen worden met begeleiding, in plaats van een plek in de opvang.
- De gewenste verschuiving van grootschalige naar meer kleinschalige voorzieningen krijgt steeds meer vorm. Er komen meer plekken voor kleinschalige opvang beschikbaar, zowel in ’s-Hertogenbosch als in de regiogemeenten. En per 1 januari 2023 zijn de twee grootschalige opvanglocaties in ’s-Hertogenbosch samengevoegd op de Oranje Nassaulaan. De dag- en nachtopvang (Inloopschip) aan de Hinthamerstraat is vanaf dan gesloten.
- Cliënten zijn veelal tevreden over de opvang en begeleiding in de kleinschalige opvang. De toegang is de afgelopen jaren verbeterd. En er wordt door de begeleiding goed ingezet op uitstroom. Ambulante begeleiding na uitstroom verdient nog aandacht.
- De regio streeft naar een gemiddelde verblijfsduur van 3 maanden in de opvang. Deze wordt in 2022 nog niet gehaald. Zo is de gemiddelde verblijfsduur in de dag- en nachtopvang zo’n 6 maanden en in de jongerenopvang bijna 5 maanden.

Aanbeveling ‘Maatschappelijke opvang’, meting 2021:

- Zet in op de verdere uitwerking en uitvoering van de regionale en lokale acties uit het preventieplan dak- en thuisloosheid van de regio.

Realisatie:

- Er zijn vanaf 2022 diverse preventieactiviteiten voor dak- en thuisloosheid opgepakt. De lopende activiteiten zullen worden afgezet tegen de actielijn “preventie dakloosheid” in het Nationaal Actieplan aanpak dakloosheid dat eind 2022 is opgesteld. Waar nodig worden de regionale en lokale activiteiten op basis daarvan nog geüpdatet.

Beschermd wonen

Mensen die een beroep moeten doen op beschermd wonen, wonen zo zelfstandig mogelijk ‘Thuis in de Wijk’.

- In 2022 maken 527 inwoners uit de regio gebruik van beschermd wonen. Dat is vergelijkbaar met 2021. De meeste cliënten wonen in ’s-Hertogenbosch (75%) en Meierijstad (16%).
- De regio streeft naar een verschuiving richting lichtere vormen van beschermd wonen. In 2022 zien we deze verschuiving doorzetten. Hoewel het aandeel cliënten met een intramurale voorziening niet is veranderd vergeleken met 2021, is het aandeel kleinschalig thuis toegenomen. Kleinschalig thuis is een lichtere vorm van ondersteuning dan zelfstandig thuis.
- De regio vindt flexibiliteit in het op- en afschalen van zorg belangrijk, zodat inwoners altijd de juiste en passende hulp ontvangen. Om dat mogelijk te maken is dit onderdeel van de nieuwe inkoop BW per 1-1-2022. Een groot aantal aanbieders is zowel gecontracteerd voor Wmo-BW als Wmo-licht.
- Verslavingsproblematiek speelt een grote rol in instabiliteit in trajecten en langdurig verblijf binnen voorzieningen. Cliënten geven aan dat er aanbod wordt gemist in de verslavingszorg. In 2023 is een pilot gestart om verslavingsexpertise van Novadic-Kentron in te brengen in de

begeleiding bij reguliere BW-aanbieders. Om een duurzame plaatsing te bevorderen en escalatie en uitzetting te voorkomen.
- Een zekere continuïteit van ambulante ondersteuning is ook bij cliënten die zijn uitgestroomd passend. Het zelfstandig wonen kan voor cliënten op momenten nog onvoorspelbaar verlopen en kwetsbaar zijn. Een goede signaleringsfunctie over hoe het met iemand gaat, bijvoorbeeld vanuit de ggz, is dan ook belangrijk.

Aanbevelingen 'Beschermd wonen', meting 2021:
- Monitor of de nieuwe inkoop voldoende flexibiliteit biedt in het op- en afschalen van ambulante zorg.
- Ontwikkel met de zorgaanbieders de benodigde flexibiliteit in de begeleiding.

Realisatie:
Flexibiliteit in op- en afschalen van ambulante zorg is vanaf 2022 onderdeel van de nieuwe inkoop BW. Het is belangrijk de uitvoering en praktische uitwerking daarvan te blijven monitoren.

Wonen

Kwetsbare mensen die een woonvraag hebben, worden zo snel mogelijk naar een passende woonruimte geholpen met zo min mogelijk verhuisbewegingen.

- Om lokaal beschermd wonen en opvang te kunnen bieden, is het belangrijk dat er voldoende plekken beschikbaar zijn in de verschillende gemeenten. Voor beschermd wonen zijn er nu 49 plekken lokaal beschikbaar. Dat zijn er minder dan vorig jaar (67), omdat op een aantal locaties de Wmo-plekken Wlz-plekken zijn geworden. Het aantal plekken voor kleinschalige opvang is verder uitgebreid. Het is de bedoeling dat er eind 2023 in elke gemeente een kleinschalige opvang is. Op dit moment zijn er zo'n 62 kleinschalige opvangplekken beschikbaar, waarvan zo'n 38 in 's-Hertogenbosch en 24 in de regiogemeenten.
- Onder cliënten uit het onderzoek door de UvA zijn voor- en tegenstanders van regionalisering. Plaatsing vraagt dan ook om maatwerk. Bij regionalisering gaat het erom dat MO- en BW-plekken ook beschikbaar zijn in regiogemeenten, zodat inwoners in hun eigen gemeente hulp kunnen krijgen en niet alleen zijn aangewezen op de centrumgemeente 's-Hertogenbosch.
- Er is veel variëteit in de duur die cliënten in een BW/MO-instelling verblijven voordat zij een eigen woning betrekken. De gemiddelde verblijfsduur in BW is aanzienlijk langer dan in MO. Voor MO is er de afgelopen vijf jaar een ontwikkeling te zien naar kortere trajecten.
- Door de urgentiepluscommissie in 's-Hertogenbosch is in 2022 130 keer urgentieplus toegekend voor een huurwoning. Dat is iets meer dan voorgaande jaren. Er kwamen 17 aanvragen vanuit een andere gemeente in de regio. Opvallend is dat deze bijna allemaal een woning toegekend hebben gekregen in 's-Hertogenbosch. Terwijl er beleidsmatig juist op wordt ingezet dat een cliënt gaat wonen in de plaats van herkomst. Inmiddels hebben ook de andere gemeenten in de regio een urgentiepluscommissie of iets soortgelijks.
- In 2023 is er volgens prognose behoefte aan zo'n 290 urgentiepluswoningen in de regio. Er wordt in 2023 minder uitstroom naar de regiogemeenten verwacht dan in de prognose van 2022. In 's-Hertogenbosch hebben toekenningen van woningen die via de nieuwe aanpak 'Wonen eerst' zullen gaan verlopen waarschijnlijk een verminderend effect op de uitstroom via urgentieplus.
- Gemeenten stemmen met woningcorporaties af over het aantal beschikbare woningen voor uitstroom BW en MO. In regiogemeenten is dat zo'n 20-25% van het aantal vrijkomende sociale huurwoningen, in 's-Hertogenbosch 33%.

- Uit het onderzoek door de UvA komt naar voren dat uitstroom soms lang duurt, omdat er bij begeleiders veel behoedzaamheid is om iemand te laten uitstromen. Daartegenover ervaren sommige cliënten juist druk om uit te stromen.

Aanbevelingen 'Wonen', meting 2021:
- Ontwikkel samen met de zorgaanbieders en woningcorporaties een meer specifieke prognose voor de uitstroom.
- Zorg dat er regiodekkend urgentiepluscommissies zijn.
- Zorg dat er in elke gemeente of subregio een kleinschalige opvang beschikbaar is.
- Ontwikkel het concept 'scheiden wonen en zorg' samen met de zorgaanbieders en woningcorporaties verder door.

Realisatie:
De aanbevelingen uit 2021 zijn grotendeels gerealiseerd. Er wordt jaarlijks een prognose van de uitstroom gemaakt. Ook zijn er lokale urgentiepluscommissies opgezet in alle gemeenten. Kleinschalige opvang is eind 2023 (waarschijnlijk) in alle gemeenten gerealiseerd. Scheiden wonen en zorg blijft het streven, maar blijkt in de praktijk lastig te realiseren voor geclusterde woonvormen.

Bemoeizorg/ zorg & veiligheid

We leiden mensen die het écht nodig hebben toe naar de juiste zorg en ondersteuning (bemoeizorg) en voeren regie op de snijvlakken van zorg en veiligheid.

- Het Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg (CvTB) biedt een integraal hulpaanbod voor mensen met complexe problemen. Farent, Reinier van Arkel, Cello, Novadic-Kentron en Maatschappelijke Opvang werken hierin samen. Het CvTB heeft een meldfunctie voor inwoners, hulpverleners en instanties. Ook voeren zij consultaties uit en indien nodig zorgtrajecten.
- Het CvTB heeft in 2022 in totaal 734 inwoners geholpen. Dat zijn er minder dan voorgaande jaren. In 2022 waren er 517 nieuwe aanmeldingen. Ook de instroom van cliënten neemt de afgelopen jaren af en is lager dan verwacht. Volgens de prognose zal het aantal aanmeldingen voor het jaar 2023 weer hoger uitkomen.
- Net als de instroom zien we ook dat de uitstroom van cliënten bij het CvTB in 2022 lager is dan voorgaande jaren.
- Vanaf januari 2020 is er de Wet verplichte GGz (Wvggz). Het Crisis- en Interventie Team (CIT) van Farent voert hiervoor de meeste taken uit. De rol van het CvTB is het triageren en uitvoeren van verkennend onderzoek. En bijvoorbeeld advisering over mogelijke andere opties voor dwang en drang. In 2022 zijn er in de regio 46 meldingen Wvggz binnengekomen, waarvan er voor 34 een zorgmachtiging is aangevraagd.
- Het CIT is 24/7 bereikbaar en inzetbaar voor mensen die (acuut) psychosociale ondersteuning nodig hebben. Het CIT werkt veel samen met het CvTB en zij hebben vaak te maken met dezelfde cliënten. In 2022 deed het CIT in totaal 1.821 interventies. Dit aantal nam afgelopen jaren toe.

Inhoudsopgave

1. Inleiding ... 9
   1.1 Aanleiding en doel ... 9
   1.2 Onderzoeksopzet ... 9
   1.3 Landelijke ontwikkelingen ... 10
   1.4 Leeswijzer ... 12
2. Thuis in de wijk ... 13
   2.1 Ambitie ... 13
   2.2 Samenleven in de buurt ... 13
   2.3 Vroegsignalering betalingsachterstanden ... 16
   2.4 Participatie/daginvulling ... 17
   2.5 Werk en financiën ... 18
   2.6 Verbinding met de buurt ... 18
3. Toegang beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen ... 20
   3.1 Ambitie ... 20
   3.2 Werkwijze toegang ... 20
   3.3 Verbinding met wonen ... 22
4. Maatschappelijke opvang ... 23
   4.1 Ambitie ... 23
   4.2 Preventie en doelgroepen ... 23
   4.3 Gebruik maatschappelijke opvang ... 25
      4.3.1 Maatschappelijke Opvang Den Bosch ... 25
      4.3.2 Novadic-Kentron ... 26
      4.3.3 Verdihuis ... 27
      4.3.4 Springplank073 ... 27
      4.3.5 Winteropvang ... 28
   4.4 Ervaringen kleinschalige opvang ... 28
5. Beschermd wonen ... 29
   5.1 Ambitie ... 29
   5.2 Aantal cliënten beschermd wonen ... 29
   5.3 Juiste en passende hulp ... 32
6. Wonen ... 34
   6.1 Ambitie ... 34
   6.2 Regionalisering ... 35
   6.3 Verhuizingen in zorg ... 35
   6.4 Zoektocht naar passende woning ... 36
   6.5 Urgentieplus en Housing first ... 37
   6.6 Prognose benodigde urgentiepluswoningen 2023 ... 40

7. Bemoeizorg / zorg & veiligheid 42
7.1 Ambitie 42
7.2 Het CvTB 42
7.3 Cijfers 2022 43
7.4 Wvggz en CIT 46
Bijlage: indicatorenlijst 48

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding
De samenwerkende gemeenten Boxtel, Maasdriel, Meierijstad, Sint-Michielsgestel, Vught, Zaltbommel en ’s-Hertogenbosch hebben hun ambities voor beschermd wonen (BW), maatschappelijke opvang (MO) en aanpalende beleidsterreinen zoals Zorg & Veiligheid en Wonen vastgelegd in de *Regiovisie 2020 en verder* (2019). Eén van de onderdelen van deze visie is monitoring. In dit rapport staan de resultaten van de derde meting. Eerdere metingen zijn uitgevoerd in 2020 en 2021.

Doel
Het doel van deze monitor is tweeledig. Enerzijds gaat het erom terug te kijken naar de realisatie van eerder gestelde doelen (Regiovisie, 2019; Regioplan Doordecentralisatie, 2021). Maar ook is de monitor bedoeld om vooruit te kijken en de resultaten te gebruiken voor het aanscherpen van de ambities voor de toekomst en voor het maken van beleidskeuzes.

1.2 Onderzoeksopzet

Uitgangspunten
Deze monitor is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:
- De ambities zoals geformuleerd in de regiovisie zijn leidend.
- Er is gekozen voor een beperkt aantal indicatoren per ambitie.
- Er zijn indicatoren gekozen waarvoor informatie beschikbaar is voor de hele regio.
- Er is gekozen voor een mix van kwantitatieve en kwalitatieve informatie om een zo compleet mogelijk beeld te kunnen geven van de realisatie van de ambities.
- Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van reeds bestaande informatie(bronnen).

Bronnen
Voor de monitor is gebruik gemaakt van informatie uit diverse bronnen, namelijk:
- GGD gezondheidsmonitors
- Politiecijfers
- Rapportages van RIOZ
- Cijfers en verslagen van diverse organisaties, zoals zorgaanbieders van maatschappelijke opvang en het Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg
- Rapport meerjarig onderzoek door de UvA ‘ambulantisering en regionalisering maatschappelijke opvang en beschermd wonen’, 2023, vijfde meting
- Analyse kleinschalige opvang in de regio, op basis van vijf metingen met cliëntinterviews tussen 2018-2022, UvA, 2023
- Input van diverse beleidsmedewerkers

In de monitor wordt de meest recent beschikbare informatie gepresenteerd. Meestal gaat het over het jaar 2022.

Kwalitatieve informatie uit onderzoeken UvA
Bij de onderzoeken door de UvA gaat het om kwalitatieve informatie. Het meerjarige onderzoek geeft inzicht in trajecten over meerdere jaren van in totaal 75 cliënten. Niet alle cliënten zijn tijdens alle vijf de metingen gesproken. In de vijfde meting zijn interviews gehouden met 44 cliënten. Het gaat om diepte-interviews waarbij per casus veel en diverse informatie is opgehaald. Aangezien de meeste cliënten op meerdere momenten zijn geïnterviewd, is de afgelopen jaren een tijdreeks opgebouwd. Dit biedt inzicht in de zorgpaden van cliënten. Het gaat om relatief weinig cliënten ten

opzichte van de hele cliëntpopulatie. Hierdoor zijn de resultaten van het onderzoek eerder indicatief dan representatief voor de hele cliëntpopulatie. Het onderzoek geeft veel en waardevolle informatie over cliëntervaringen. Maar voor een volledig beeld van de situatie is het belangrijk deze ervaringen te interpreteren binnen de gehele context van structuren, processen en andere ervaringen, zoals die van stakeholders. In eerdere metingen zijn naast interviews met cliënten ook focusgroepen gehouden met stakeholders (zoals woningcorporaties en beleidsmedewerkers Wonen en BW/MO van gemeenten en zorgaanbieders) binnen het werkveld van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. In de vijfde meting is dat niet gedaan.

Doorontwikkeling monitor
Voor deze monitor wordt geen op zichzelf staand onderzoek uitgevoerd, maar wordt gebruik gemaakt van beschikbare informatiebronnen. De werkgroep monitoring blijft voor volgende metingen op zoek naar nieuwe bruikbare informatie.
In 2023 was de laatste meting van het onderzoek door de UvA. Dit onderzoek krijgt vanaf 2024 vervolg door een cliëntervaringsonderzoek voor de regio wat zal bestaan uit een kwantitatief en een kwalitatief deel.

1.3 Landelijke ontwikkelingen

Ontwikkelingen ten aanzien van de zorg en huisvesting van mensen met een (psychische) kwetsbaarheid volgen elkaar snel op en zijn omvangrijk van aard. Deze ontwikkelingen zijn belangrijk om mee te nemen als context bij de kwantitatieve en kwalitatieve informatie die in dit rapport wordt gepresenteerd. Een aantal belangrijke ontwikkelingen zijn:

Ambulantisering GGZ
Landelijk is het Hoofdlijnenakkoord ambulantisering GGZ 2019-2022 vastgesteld. Het uitgangspunt van dit plan is dat zorg en ondersteuning zoveel mogelijk in de eigen omgeving plaats moeten vinden. In het plan is vastgesteld dat partijen zich maximaal inspannen om te zorgen dat mensen niet onnodig in een ggz-kliniek (Zvw gefinancierd) of beschermd wonen-plek (Wmo gefinancierd) hoeven te blijven.

Integraal Zorgakkoord (IZA)
Samen met zorgverzekeraar VGZ werken we aan een regionale coalitie van partijen in Noordoost-Brabant en de Bommelerwaard. Deze coalitie bestaat uit VGZ, gemeenten, zorg- en welzijnsorganisaties en patiënten/cliëntenvertegenwoordiging.
In een te ontwikkelen regioplan staan de belangrijkste (domeinoverstijgende) opgaven voor de komende jaren om de zorg toegankelijk, van goede kwaliteit en betaalbaar te houden. Op het brede terrein van beschermd wonen, maatschappelijke opvang en ggz gaat het onder andere over laagdrempelige steunpunten in de regio voor mensen met een psychische kwetsbaarheid, de vorming van mentale gezondheidscentra en de stimulering van digitale en/of hybride zorg.
De uitvoering gaat plaats vinden per ziekenhuisregio, waarbij het verzorgingsgebied van het Jeroen Bosch Ziekenhuis vrijwel overlapt met de Wmo-regio Meierij-Bommelerwaard.

Wet langdurige zorg (Wlz)
Per 1 januari 2021 is de Wlz opengesteld voor mensen met een psychische kwetsbaarheid van chronische aard. Een deel van de cliëntgroep beschermd wonen kan vanaf dan een beroep doen op de Wlz. Het gaat om zo'n een derde van de inwoners die voorheen gebruik maakte van Wmo beschermd wonen. Met deze overgang is ook een deel van het geld van beschermd wonen overgeheveld naar de Wlz.
In 2023 is landelijk geconstateerd dat er een blijvend hoge instroom in de Wlz-ggz is. Er is bestuurlijk afgesproken om de instroom in de Wlz-ggz terug te dringen met korte- en langetermijn-

maatregelen. Maatregelen op de korte termijn zijn o.a. dat er per zorgkantoorregio nadere analyses en afspraken worden gemaakt over het toeleiden naar Wmo en Wlz-ggz.

Doordecentralisatie
De wet Woonplaatsbeginsel en de daaraan gekoppelde doordecentralisatie van middelen voor Wmo-BW naar regiogemeenten is uitgesteld naar 1 januari 2025. Dit uitstel was al door het ministerie van VWS aangekondigd vóór de val van het kabinet-Rutte IV, omdat de parlementaire behandeling niet tijdig afgerond kon worden.
In onze regio zijn er al stappen gezet vooruitlopend op de doordecentralisatie, zoals decentrale toegang, administratie en facturering. Ook zijn alle gemeenten in onze regio actief met lokale toegang tot (kleinschalige) opvang en urgentieplusregelingen. Vanuit de regionale middelen zijn er ook lokale uitvoeringsmiddelen beschikbaar (lokaal uitvoeringsbudget, uitkering uit regionale reserve). Uitstel of afstel van doordecentralisatie beschermd wonen is geen beletsel om in onze regio de regionale samenwerking en regiovisie uit te blijven voeren.

Nationaal actieplan aanpak Dakloosheid: eerst een thuis
Op 5 december 2022 is dit landelijk actieplan door alle betrokken ministeries, VNG, MO-organisaties, woningcorporaties en belanghebbenden ondertekend. Met dit plan wordt beoogd om in 2030 dakloosheid te laten verdwijnen, of hoogstens te beperken tot kortdurende opvang. Beoogd is een paradigma-shift: dakloosheid is in essentie een woonprobleem, geen sociaal probleem. Door stevige inzet op 1. bestaansminimum voor iedereen, 2. preventie en 3. huisvesting, moet dakloosheid sterk verminderd kunnen worden. In onze regio wordt in oktober bekend wat de uitkomsten zijn van het ETHOS telonderzoek dak- en thuislozen. Deze uitkomsten worden gebruikt voor de regionale vertaling van het Nationaal actieplan. Landelijk wordt gemonitord hoe ver we staan met de realisatie.

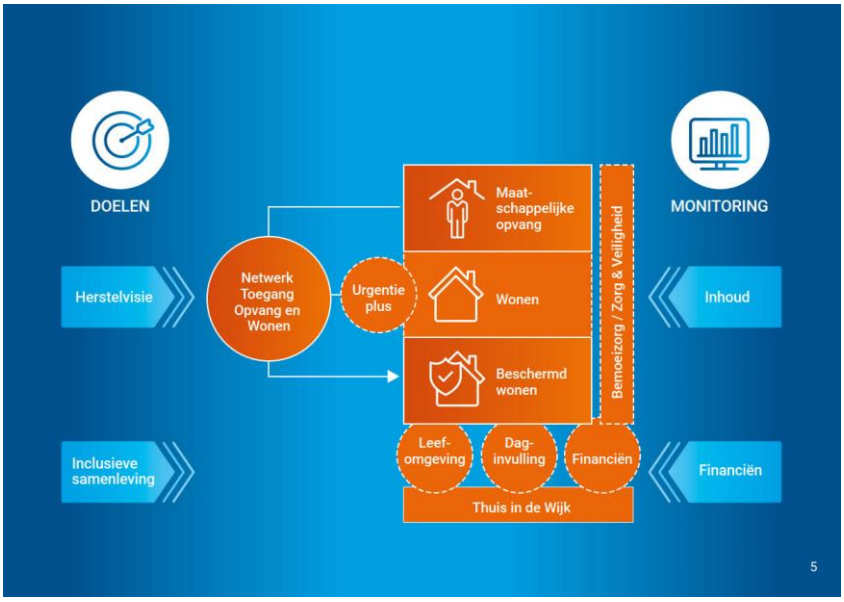
Volkshuisvestingsbeleid
Het Kabinet Rutte IV formuleerde een ambitieus volkshuisvestingsbeleid. De regie op wonen en woningbouw werd versterkt door middel van een Nationale Woon- en Bouwagenda, met o.a. een programma ‘Een Thuis voor Iedereen’ (huisvesting voor aandachtsgroepen en urgenten, verbinding met de Nationale Aanpak Dakloosheid “Eerst een Thuis”). Deze sterkere regie op volkshuisvesting moet leiden tot meer betaalbare huisvesting, onder andere voor de cliënten die uitstromen uit beschermd wonen of maatschappelijke opvang.

1.4 Leeswijzer

Het rapport is opgebouwd aan de hand van de zes inhoudelijke thema's uit de regiovisie:

- Thuis in de wijk
- Toegang beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen
- Maatschappelijke opvang
- Beschermd wonen
- Wonen
- Bemoeizorg / Zorg & Veiligheid

Ieder hoofdstuk start met een korte samenvatting van de belangrijkste punten uit dat hoofdstuk. In de bijlage staat een overzicht van de indicatoren die de basis vormen voor deze rapportage.

2. Thuis in de wijk

Samenvatting:

- Het aantal incidenten van overlast door verwarde/overspannen personen is in 2022 in de meeste gemeenten verder toegenomen. Deze ontwikkeling zien we ook landelijk. In ’s-Hertogenbosch en Vught is dit aandeel hoger dan landelijk.
- In de meeste gemeenten zijn er in 2022 minder incidenten van overlast door daklozen dan in 2020 en 2021, behalve in Meierijstad en Boxtel. Landelijk zien we geen daling, maar juist een stijging.
- Vroegsignalering van betalingsachterstanden kan bijdragen om dakloosheid te voorkómen. Veelal is dit goed belegd. Alleen voor particuliere huur en hypotheekverstrekkers is dit lastig te organiseren. Ook diverse andere organisaties en professionals zouden een rol kunnen spelen bij vroegsignalering, zoals corporaties, ambulant ondersteuners en deurwaarders.
- Relatief veel cliënten BW/MO hebben geen vorm van werk of dagbesteding. Degenen die langdurig in zorg verblijven participeren het minst. Cliënten MO geven vaak aan dat hun onstabiele of chaotische woonsituatie participatie verhinderen. Bij BW noemen cliënten vaker fysieke en psychische kwetsbaarheden als belemmering.
- Bij meer seniore cliënten kan een afname van vrijwilligerswerk en ambulante begeleiding ontstaan. Dit kan, onder invloed van toenemende beperkingen, leiden tot een afname van contact. Dit wordt in het UvA-onderzoek aangeduid als een aandachtspunt.
- De pilot ‘zachte landing in de wijk’ wordt in 2023-2024 vervolgd en verbreed naar meerdere wijken in de regio. Als het gaat om een goede landing in de wijk is volgens het onderzoek door de UvA voldoende aandacht voor het voorkómen of oplossen van burenconflicten nog steeds een aandachtspunt.
- Contact van cliënten met buurtgenoten en buurtactiviteiten is wisselend. Vanuit kleinschalige voorzieningen wordt dit contact wel gestimuleerd. Vanuit organisaties voor en door ervaringsdeskundigen worden samen met lokale partijen lokale inlooppunten ontwikkeld.

2.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor ‘Thuis in de wijk’:

We ontwikkelen een integrale ondersteuning voor kwetsbare mensen in de wijk, met aandacht voor de leefomgeving, daginvulling en financiën.

Dit betekent:

- Het ontwikkelen van een zorgvuldige werkwijze in verbinding met de omgeving bij het vestigen van (groepen) kwetsbare inwoners.
- Sturen op een intensieve samenwerking tussen gespecialiseerde zorg en voorliggend veld.
- Inzet op vroegsignalering (Eropaf) en snelle financiële ondersteuning om ergere problemen (bijv. huisuitzetting) te voorkomen.
- Voortzetten en versterken van het regionale programma Thuis in de Wijk.
- Ontwikkelen en stimuleren van flexibiliteit in het op- en afschalen van zorg.

2.2 Samenleven in de buurt

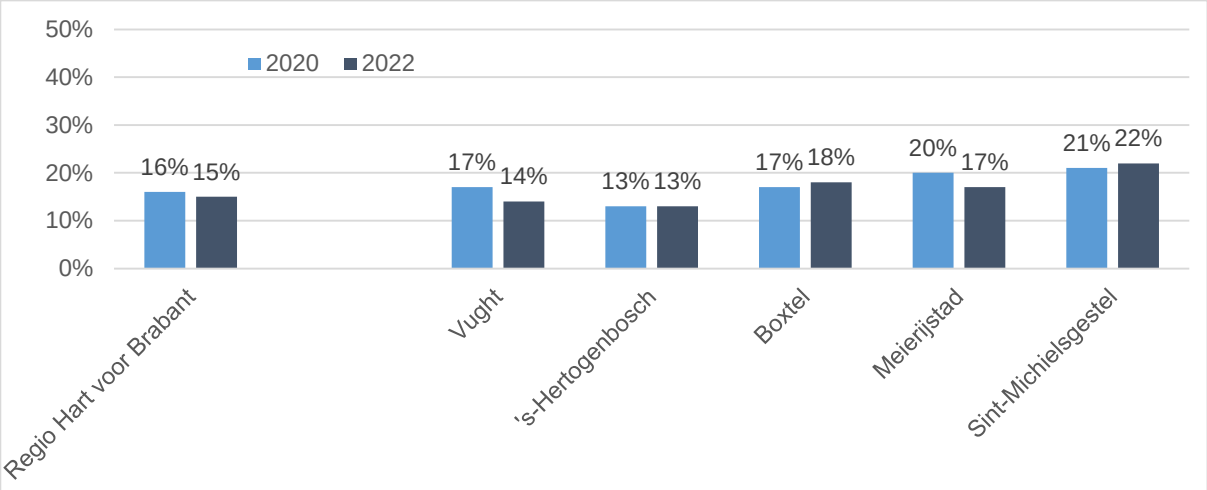
De regio wil zoveel mogelijk inclusieve wijken en buurten, waar ook kwetsbare inwoners een fijne plek hebben. De indicatoren in deze paragraaf geven een algemeen beeld over de ‘sociale samenhang in de buurt’ per gemeente. Waarbij de kanttekening moet worden geplaatst dat de sociale samenhang in een gemeente tussen verschillende wijken en buurten behoorlijk uiteen kan lopen.

Sociale samenhang in de buurt het laagst in ’s-Hertogenbosch en Vught

Het aandeel inwoners van 18 jaar en ouder dat veel sociale samenhang ervaart in de buurt varieert in 2022 van 13% in ’s-Hertogenbosch tot 22% in Sint-Michielsgestel. In ’s-Hertogenbosch en Vught ligt dit aandeel iets lager dan het gemiddelde van de GGD-regio Hart voor Brabant (15%). Zowel in Vught als Meierijstad is het gevoel van sociale samenhang tussen 2020 en 2022 licht gedaald. In de andere gemeenten is dit gelijk gebleven of gestegen.

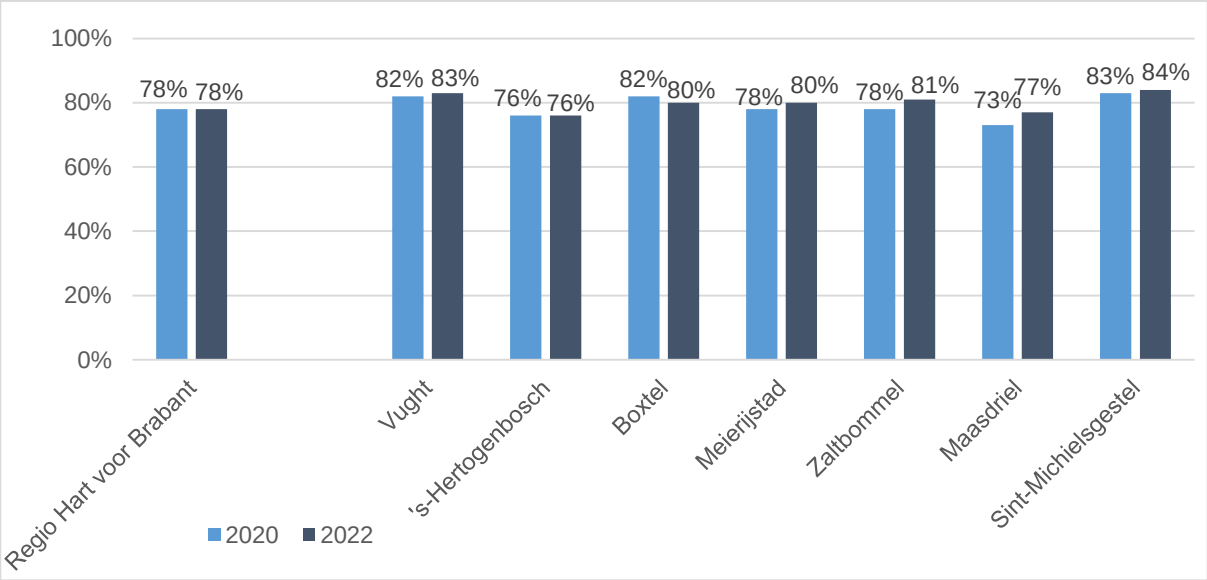
We zien verschillen naar leeftijd. Onder 65-plussers is het aandeel dat veel sociale samenhang ervaart wat hoger, variërend van 20% in Vught tot 31% in Sint-Michielsgestel. De ervaren sociale samenhang nam onder deze groep in alle gemeenten tussen 2020 en 2022 toe. Ditzelfde zien we voor de regio Hart voor Brabant totaal.

*Figuur 1 Aandeel inwoners (18+) dat veel sociale samenhang ervaart in de buurt**

Bron: GGD Hart voor Brabant, volwassenen- en ouderenmonitor.
*Maasdriel en Zaltbommel vallen onder de GGD-regio Gelderland Zuid, die deze indicator niet meet.

*Figuur 2 Aandeel inwoners (18+) dat minstens 2x per maand contact heeft met buren**

Bron: GGD Hart voor Brabant en GGD Gelderland Zuid, volwassenen- en ouderenmonitor
*Maasdriel en Zaltbommel vallen onder de GGD-regio Gelderland Zuid.

Regelmatig contact met buren het minst in ’s-Hertogenbosch en Maasdriel

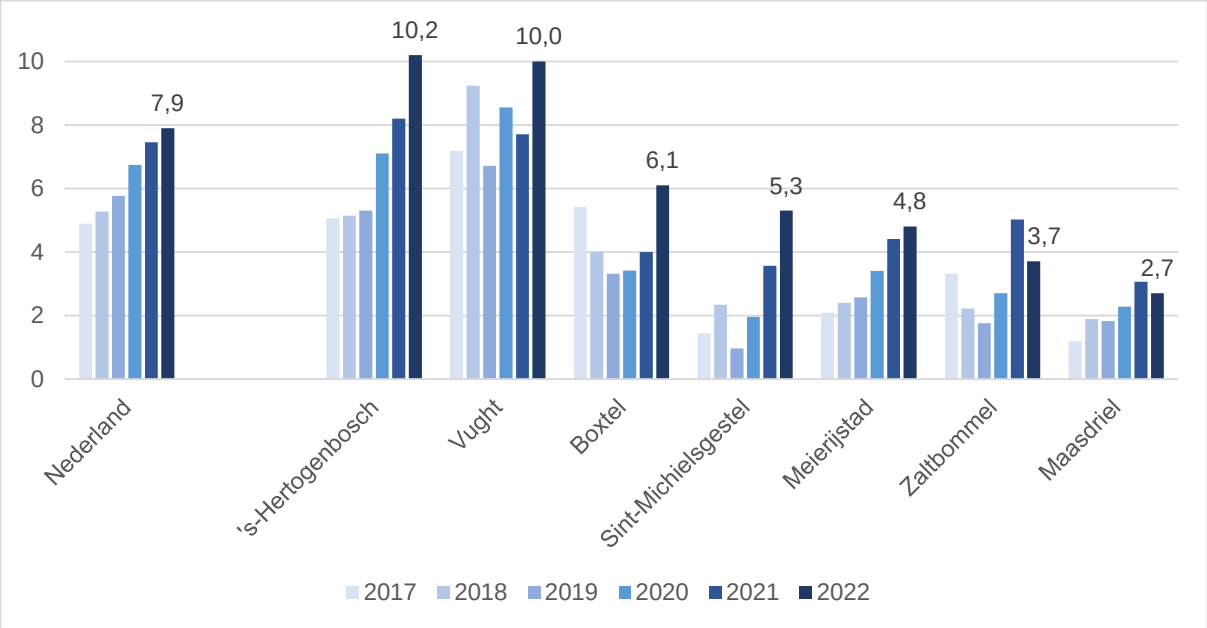
De GGD heeft in het inwonersonderzoek van 2022 aan volwassenen gevraagd hoe vaak zij contact hebben met buren of mensen die bij hen in de straat wonen. Het merendeel van de inwoners vanaf 18 jaar uit de regiogemeenten heeft minstens 2x per maand contact met buren. Dit aandeel varieert

van 76% in ’s-Hertogenbosch tot 84% in Sint-Michielsgestel. Onder 65-plussers is dit aandeel iets groter, variërend van 84% in Maasdriel tot 90% in Sint-Michielsgestel.

Meeste overlast verwarde personen in ’s-Hertogenbosch en Vught
Net als voorgaande jaren zijn er ook in 2022 behoorlijke verschillen tussen gemeenten in het aantal incidenten van overlast door personen met verward/overspannen gedrag. In Maasdriel is dit met 2,7 incidenten per 1.000 inwoners het laagst en in ’s-Hertogenbosch met 10,2 het hoogst. Net als in de vorige meting ligt in ’s-Hertogenbosch en Vught het aandeel incidenten hoger dan landelijk. In ’s-Hertogenbosch kan dit verklaard worden door het stedelijke karakter en in Vught speelt mee dat er een grote concentratie is van zorgvoorzieningen in deze gemeente.

In 2022 in meeste gemeenten verdere toename incidenten overlast verwarde personen
Het streven is dat het aantal incidenten van overlast door personen met verward /overspannen gedrag daalt. Maar de afgelopen jaren, met name vanaf 2020, is dit aantal gestegen. Dat zien we zowel landelijk als in de regio. In de regio valt op dat in ’s-Hertogenbosch, Vught, Boxtel en Sint-Michielsgestel met name het verschil tussen 2021 en 2022 behoorlijk groot is. Zo nam het aantal incidenten in ’s-Hertogenbosch in die periode toe van 8,2 per 1.000 inwoners naar 10,2. In Zaltbommel en Maasdriel was er in die periode juist een afname.

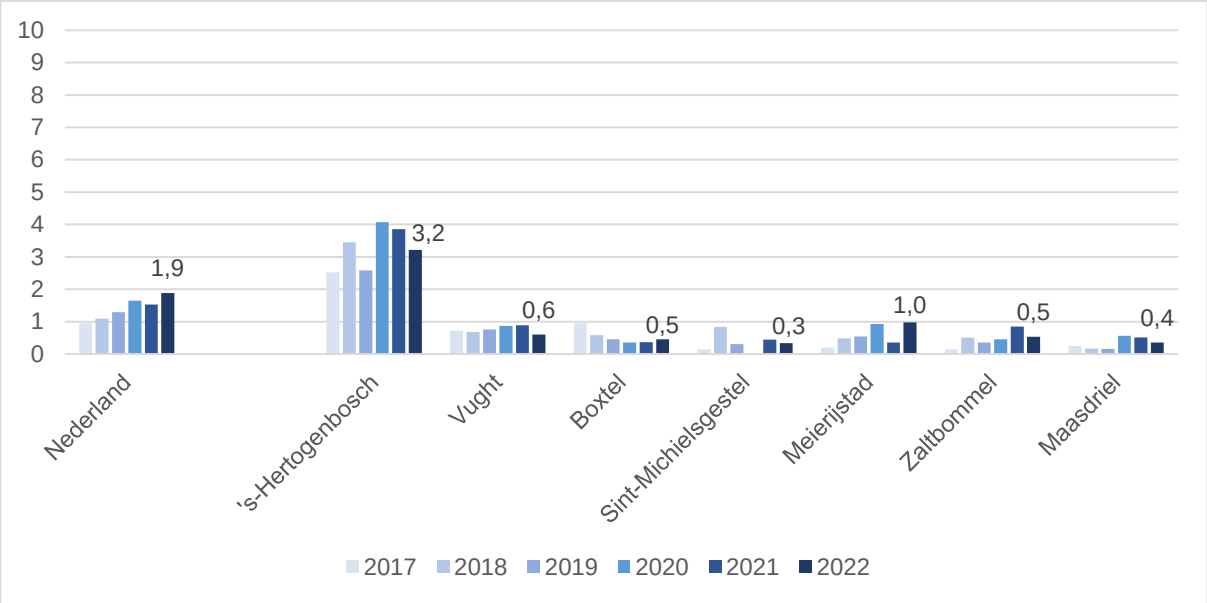
Figuur 3 Aantal incidenten van overlast door verward/overspannen persoon per 1.000 inwoners

Bron: dataportaal politie

In 2022 veelal iets minder overlast van daklozen dan in de jaren daarvoor
In de meeste gemeenten is het aandeel incidenten van overlast door daklozen in 2022 lager dan in 2020 en 2021, behalve in Meierijstad en Boxtel. Landelijk zien we geen daling, maar nam het aandeel incidenten van overlast door daklozen in 2022 juist verder toe.

Figuur 4 Aantal incidenten van overlast door daklozen per 1.000 inwoners

Bron: dataportaal politie

2.3 Vroegsignalering betalingsachterstanden

Eén van de onderdelen van de ambitie is de inzet op vroegsignalering (Eropaf) en snelle financiële ondersteuning om ergere problemen (zoals huisuitzetting) te voorkomen. Hoewel vroegsignalering van dakloosheid breder is dan het letten op betaalachterstanden, is het vroeg signaleren van betaalachterstanden wel een belangrijk preventief middel.

Betalingsachterstanden huur en zorgpremie veelal goed belegd
Uit de metingen door de UvA blijkt dat vroegsignalering van betalingsachterstanden goed is belegd. Bij achterstanden in huur of zorgpremie krijgt de gemeente een signaal en kan op basis daarvan een inwoner actief benaderen voor hulp. Alleen het signaleren van particuliere huurachterstanden blijkt lastig voor gemeenten, omdat het ingewikkeld is om deze aan te laten sluiten bij een dergelijk meldingssysteem.

Huurachterstand bij particuliere verhuurder
In 's-Hertogenbosch bestaat in het kader van Thuis in de Wijk wel een 'doorbraakmethodiek' waarbij in geval van huurachterstand bij een particuliere verhuurder kan worden onderhandeld voor een huurder. Het idee is door de relatief lage kosten van de huurachterstand te betalen op een andere plek hoge kosten (van MO) te voorkomen. In de andere gemeenten pakken sociaal raadslieden en buurtmaatschappelijk werk dit soort casussen op.

Rol van diverse organisaties
Naast gemeenten zijn er veel meer instanties en professionals die een rol kunnen spelen bij vroegsignalering en het voorkomen van dakloosheid, zoals een ambulant ondersteuner, Veilig Thuis, corporaties, nutsbedrijven en deurwaarders. Uit één van de casussen in de vijfde meting van de UvA blijkt echter dat mensen niet altijd ontvankelijk zijn voor preventieve hulp en er moeilijk contact te krijgen is. Zij zitten soms in een ontkenningsfase of sluiten zich af voor de buitenwereld. Maar het komt ook voor dat de cliënt wel zelf aan de bel trekt, maar dat er niet bemiddeld kan worden.

2.4 Participatie/daginvulling

De regio vindt het belangrijk dat er overal integrale ondersteuning is voor kwetsbare mensen in de wijk. Aandacht voor de leefomgeving, daginvulling en financiën zijn daarbij van belang.

Relatief veel cliënten zonder daginvulling
In de vijfde meting door de UvA blijkt dat bijna de helft van de cliëntparticipanten ten tijde van het interview geen werk of dagbesteding heeft. Ook in de voorgaande metingen was dit een relatief grote groep (zo'n 4 op de 10). Ongeveer een derde van de cliëntparticipanten heeft een vorm van dagbesteding of vrijwilligerswerk, een vijfde heeft een betaalde baan. Dit vraagt om een nadere analyse van de werk- en dagbestedingssituatie van cliënten BW en MO.

Participatie verschilt per type traject
Uit het onderzoek door de UvA blijkt dat cliëntparticipanten die langdurig in zorg verblijven het minst participeren. Eerdere negatieve ervaringen, verhuizingen of vervoersproblematiek kunnen participatie in de weg staan. Degenen die wel participeren zijn tevreden over de participatie. Van de cliënten die zijn uitgestroomd naar een eigen woning participeert ongeveer de helft door middel van werk of dagbesteding. De rest participeert niet, vooral vanwege een mismatch van vraag en aanbod, of de professionele begeleiding hierin. Juist voor zelfstandig wonen vormt een gebrek aan waardevolle daginvulling een risico op een geïsoleerd bestaan.
Onder de cliëntparticipanten met onderbroken trajecten / herhaalde dakloosheid is de participatie het grootst (zo'n 6 op de 10 participeert). Voor een aantal vormt deze participatievorm een relatief stabiele factor, ook voor contact met begeleidende en signalerende instanties.

Zo'n 1 op de 5 actief op zoek naar daginvulling
In de resultaten van het UvA-onderzoek van afgelopen jaren blijkt dat zo'n 1 op de 5 cliëntparticipanten actief op zoek is naar een waardevolle daginvulling. Dit aandeel is hoger onder cliënten die zijn uitgestroomd naar een zelfstandige woning. Toch blijkt het ook voor deze groep niet altijd te lukken, bijvoorbeeld omdat de daginvulling niet aansluit bij de wensen.

Redenen om niet te participeren
Cliënten in de maatschappelijke opvang geven vaak aan dat hun onstabiele of chaotische leefsituatie de reden is om geen zinvolle daginvulling op te starten. Cliëntparticipanten vanuit beschermd wonen noemen vaak fysieke of psychische kwetsbaarheden als belemmering voor participatie. De belemmeringen op het gebied van participatie die in eerdere metingen door de UvA naar voren kwamen, zoals gebrek aan passend vervoer, lijken nog onvoldoende opgelost voor de cliënten. Dit kan naast participatie en een zinvolle daginvulling ook sociale participatie en ontmoeting met familie en vrienden in de weg staan.

Vanaf 2022 wordt dagbesteding als apart product ingekocht
In de vorige meting door de UvA kwam naar voren dat participatie nog niet als apart onderdeel is meegenomen in de inkoopcontracten met zorgpartijen. Dat is inmiddels wel geregeld. In de nieuwe inkoop vanaf 2022 zijn drie modules dagbesteding voor BW-cliënten beschikbaar. Recent kunnen BW-cliënten daarnaast dagbesteding aangeboden krijgen via Wmo-licht, als dat passender is. In de Bommelerwaard zijn zorg en participatie altijd al als aparte producten gefinancierd. Dit wordt erg belangrijk gevonden. In 2022 is voor 55 cliënten dagbesteding BW ingezet (regionaal bekostigd). Voor zo'n 20 cliënten BW is Wmo groepsbegeleiding ingezet (lokaal bekostigd).

2.5 Werk en financiën

Merendeel cliënten heeft een uitkering
Meer dan de helft van de cliëntparticipanten uit het onderzoek door de UvA heeft een uitkering. Cliënten die zijn uitgestroomd naar een eigen woning hebben vaker een UWV uitkering dan cliënten die langdurig zorg ontvangen of met onderbroken trajecten/herhaalde dakloosheid te maken hebben. Zij hebben vaker een bijstandsuitkering.
Uit de interviews blijkt dat in een aantal gevallen wanneer iemand dakloos raakt, een uitkering kan worden stopgezet (bij afwezigheid van een adres), met oplopende schulden tot gevolg. Ook komt het regelmatig voor dat een bijstandsuitkering wordt stopgezet, terwijl cliënten een moeilijke periode in hun leven doormaken (zoals een scheiding, verslaving of verlies door overlijden). Dit kan grote gevolgen hebben zoals het kwijtraken van de woning en schulden. De grote sociale en financiële meerkosten (huisuitzetting, dakloosheid, gebruik opvang, urgentietraject) die hiermee gemoeid zijn benadrukken het belang van preventie. En in dit soort gevallen lijkt de handhaving vanuit werk en inkomen haar doel voorbij te schieten.

Project 'Simpel Switchen' voor transitie van uitkering naar betaald werk
Divosa is in 2019 het project 'Simpel Switchen' gestart. Dit is ontwikkeld om de transitie van een uitkering naar betaald werk (financieel) makkelijker te maken en risico's weg te nemen. In 's-Hertogenbosch wordt Simpel Switchen vooralsnog ingezet voor deelnemers van PRA. PRA is een traject voor arbeidsmatige dagbesteding dat voorliggend wordt ingezet op een indicatie dagbesteding via de Wmo. Wanneer er sprake is van een combinatie van een uitkering UWV en arbeidsmatige dagbesteding dan laat de gemeente eerst door het UWV een berekening maken om voor de cliënt de financiële gevolgen op een rijtje te zetten. Deze gevolgen zijn veelal dusdanig negatief dat cliënten de stap niet makkelijk (durven te) maken.

Samenwerking met UVW voor werk of daginvulling voor arbeidsongeschikten
In de vorige meting door de UvA is aangegeven dat de gemeente 's-Hertogenbosch samenwerking zoekt met het UWV voor de cliënten die bij het UWV bekend staan als arbeidsongeschikt. Vanuit het UWV is voor deze cliënten geen verdere begeleiding mogelijk, terwijl andere vormen van werk (zoals vrijwilligerswerk of zinvolle daginvulling) nog wel ontwikkelpunten kunnen zijn voor deze groep. Inmiddels is het voor enkele cliënten mogelijk om vanuit het UWV mee te doen aan PRA (algemene voorziening arbeidsmatige dagbesteding).

Financiële ondersteuning biedt rust
In alle metingen door de UvA zien we dat het merendeel van de cliëntparticipanten ondersteuning ontvangt bij het beheren van het inkomen (bewindvoering en budgetbeheer). Dit geldt ook voor de groep die in een zelfstandige woning woont. Veel cliëntparticipanten geven aan dat dit hen rust biedt.

2.6 Verbinding met de buurt

De ambitie van de regio is om een zorgvuldige werkwijze te ontwikkelen in verbinding met de omgeving bij het vestigen van (groepen) kwetsbare inwoners.

Afbouw professionele begeleiding bij senioren
Uit de vijfde meting van de UvA komt naar voren dat bij meer seniore cliëntparticipanten een afname van vrijwilligerswerk en ambulante begeleiding kan ontstaan. En dit, onder invloed van toenemende beperkingen, kan leiden tot een afname van contact. Dit wordt in het UvA-onderzoek aangeduid als een aandachtspunt.

Ambulante begeleiding nog steeds geen spil bij burenconflict
In de vierde meting door de UvA kwam naar voren dat er meer aandacht nodig is voor het bieden van begeleiding bij het oplossen van burenconflicten. Dit lijkt in de vijfde meting nog steeds een aandachtspunt. Hier komt een casus naar voren waarbij een burenconflict nog steeds niet is opgelost en er volgens de cliënt onvoldoende hulp is vanuit de woningcorporatie. Ook ervaart de cliënt weinig ondersteuning van de ambulante begeleiding. Voor cliënten die uitstromen via een huurcontract met hiermee gecombineerde begeleiding, kan de huurpositie in zo'n situatie kwetsbaar zijn. Het lijkt van belang dat begeleiding hier extra aandacht voor heeft.

Vervolg pilot Zachte landing in de wijk
In 2023-2024 wordt in tien wijken in 's-Hertogenbosch en de regio de pilot 'Zachte landing in de wijk' vervolgd. Bij dit project wordt het instrument bewustwordingsgesprekken in buurten ingezet. Betrokken partijen zijn MO Den Bosch en Farent. In het kader van kennisdeling zal deze pilot ook worden toegepast in twee wijken in de gemeenten Boxtel (2023) en Meierijstad (2024).

Ontwikkeling lokale inlooppunten
Organisaties voor en door ervaringsdeskundigen in deze regio zijn Door&Voor en Markieza. Deze organisaties ontwikkelen komende tijd in alle zeven gemeenten in de regio, in samenwerking met lokale partijen, lokale inlooppunten.

Contact vanuit kleinschalige opvang met buurtgenoten
Uit de vijfde meting door de UvA blijkt dat vanuit de kleinschalige voorzieningen het contact met buurtactiviteiten wordt gestimuleerd, die uiteindelijk kunnen zorgen voor een positieve ervaring van de buurt waar iemand verblijft. Contact met buurtgenoten komt onder zelfstandig wonende cliënten vooral voor wanneer er toevallig goed contact is met buren of wanneer er participatie in de buurt is waar zij graag komen. Redenen waarom cliënten niet participeren in buurtactiviteiten zijn vooral onzekerheid, berusting of mismatch tussen het aanbod en de individuele wensen.

3. Toegang beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen

Samenvatting:
- De toegang tot BW en MO is lokaal geregeld. Iedere gemeente geeft zelf de beschikkingen af. Wel wordt er gestreefd naar uniformiteit in de werkwijze binnen de regio, bijvoorbeeld door gebruik van een uniform onderzoeksformat. Alle aanmeldingen komen langs in het Netwerk Opvang en Wonen. Hier wordt een gezamenlijk besluit genomen over het meest passende traject.
- De toegang tot de maatschappelijke opvang is per juni 2022 overgegaan naar de gemeenten. Daarmee is deze onafhankelijk van de aanbieder(s) geworden. Cliënten krijgen een bredere intake en de gemeente heeft meer mogelijkheden om ondersteuning in te zetten (niet alleen maatschappelijke opvang). Voor gemeente 's-Hertogenbosch regelt de Centrale Toegang Maatschappelijke Opvang (CTMO) de toegang tot MO. Daarnaast heeft de CTMO regionale taken, zoals een informatie- en adviesfunctie. En regelt de toegang van mensen die zich melden van buiten de regio.
- De regiogemeenten verlenen eveneens toegang tot de maatschappelijke opvang. Zij doen vooral onderzoek als iemand uit hun gemeente zich meldt en nog niet dakloos is. Of als iemand in aanmerking komt voor kleinschalige opvang in hun gemeente. Bij complexe casussen kunnen zij het CTMO inschakelen voor ondersteuning. De toegangsverlening en samenwerking tussen gemeenten heeft nog volop de aandacht.
- Naast gemeente 's-Hertogenbosch hebben inmiddels ook alle regiogemeenten een lokale urgentiepluscommissie. Zij geven urgenties af voor huurwoningen voor cliënten BW en MO.

3.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor 'toegang beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen':

De regie op de regionale toegang tot beschermd wonen en maatschappelijke opvang is onafhankelijk georganiseerd en de verbinding met wonen is gelegd.

Dit betekent:
- Voortzetten, versterken en uitbreiden van het regionale Netwerk Opvang en Wonen.
- Regionale afspraken over de route naar woonruimte in de gehele regio.
- Voortzetten van de regie op de toegang tot de maatschappelijke opvang (ook de nachtopvang).
- Regionale afspraken over regievoering bij mensen die niet worden toegelaten tot maatschappelijke opvang (of beschermd wonen).
- Een goede verbinding tussen de toegang voor kwetsbare mensen tot beschermd wonen, maatschappelijke opvang en wonen.

3.2 Werkwijze toegang

Toegang tot BW en MO is lokaal georganiseerd
Elke gemeente heeft een eigen lokale toegang die zelf beschikkingen afgeeft voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Zo heeft Zaltbommel een multidisciplinair Buurtteam, werkt Vught met een integraal loket en werken Maasdriel en Meierijstad met gebiedsteams. Hoewel de benamingen van de toegangsteams anders zijn, is de werkwijze de laatste jaren steeds uniformer geworden. Elke gemeente doet onderzoek volgens een uniform

onderzoeksformat en brengt dit in bij het Netwerk Opvang en Wonen. Daar wordt gezamenlijk besloten over het meest passende traject. Vervolgens geeft de gemeente zelf de beschikking af.

Toegang Maatschappelijke Opvang
De toegang tot de maatschappelijke opvang is per juni 2022 overgegaan naar de gemeenten. Daarmee is deze onafhankelijk van de aanbieder(s) geworden. Cliënten krijgen een bredere intake en de gemeente heeft meer mogelijkheden om ondersteuning in te zetten (niet alleen maatschappelijke opvang). In de gemeente 's-Hertogenbosch regelt de Centrale Toegang Maatschappelijke Opvang (CTMO) de lokale toegang tot MO. In vergelijking met andere toegangstrajecten Wmo verloopt de toegangsverlening bij het CTMO veel sneller (enkele dagen). Ook is de samenwerking met bijvoorbeeld de woningcorporatie of afdelingen Participatiewet verbeterd. En de overgang naar de gemeentelijke toegang begint bij het CTMO meer inzicht op te leveren in aantallen cliënten, herkomstgemeente (ook binnen de regio) en bijvoorbeeld redenen waarom mensen zich melden. In de regiogemeenten is de snelheid van de toegangsverlening voor MO wisselender. Momenteel worden hieromtrent verschillende oplossingsrichtingen onderzocht.

Lokale en regionale taken CTMO
De CTMO regelt de lokale toegang voor MO voor gemeente 's-Hertogenbosch en is daarnaast aan zet als mensen van buiten de regio zich melden. De CTMO kijkt in die gevallen in hoeverre sprake is van regiobinding en of de kans op herstel hier het grootst is. Waar nodig dragen zij over naar andere regio's. Inwoners die (dreigend) dak- of thuisloos zijn kunnen bij de CTMO terecht zonder afspraak. Zij worden geholpen bij hun vragen over dakloosheid en waar nodig bij het krijgen van toegang tot één van de maatschappelijke opvangvoorzieningen in 's-Hertogenbosch of de regio. De casussen worden vervolgens ingebracht bij het regionale Netwerk Opvang en Wonen. Toegangsmedewerkers toetsen aanvragen die binnenkomen. De regiogemeenten verlenen eveneens toegang tot de maatschappelijke opvang. Zij doen vooral onderzoek als iemand uit hun gemeente zich meldt en nog niet dakloos is. Of als iemand in aanmerking komt voor kleinschalige opvang in hun gemeente. Bij complexe casussen kunnen zij het CTMO inschakelen voor ondersteuning. De toegangsverlening en samenwerking tussen gemeenten heeft nog volop de aandacht.

De regionale taken van de CTMO zijn:
- Landelijke toegankelijkheidsfunctie: onderzoek en terugleiding buitenregionale (en buitenlandse) inwoners die zich melden voor maatschappelijke opvang;
- Ondersteuning bij onderzoek bij (complexere) ondersteuningsvragen;
- Informatie en advies over maatschappelijke opvang in de regio Meierij en Bommelerwaard.

Netwerk Opvang en Wonen, toegangstafels en veldtafel
Lokaal wordt door de betreffende gemeente onderzoek gedaan naar de hulpvraag voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Voor alle casussen BW en MO geldt dat zij vervolgens anoniem worden besproken in het Netwerk Opvang en Wonen. Hier wordt een besluit genomen of beschermd wonen of maatschappelijke opvang de juiste voorziening is. En welke voorziening het meest passend is. Vervolgens wordt de beschikking lokaal geregeld.
Er zijn wekelijks meerdere toegangstafels voor de regio waarin de casussen anoniem gepresenteerd worden om het best passende traject te bespreken. Er zijn tafels voor BW, MO en urgentieplus (urgentie voor een huurwoning bij een woningcorporatie). Op de experttafel BW zijn in 2022 bijvoorbeeld 582 casussen (nieuwe aanvragen en verleningen) ingebracht. Voor de aantallen urgentieplus zie paragraaf 6.5.

Maandelijks is er daarnaast een veldtafel om de situatie van mensen met een complexe zorgvraag te bespreken en te zoeken naar een passende plek als dat niet via de reguliere weg is gelukt.

3.3 Verbinding met wonen

Lokale urgentiepluscommissies gestart
Gemeente ’s-Hertogenbosch heeft vanaf 2019 een urgentiepluscommissie voor het regelen van urgenties voor huurwoningen voor cliënten die uitstromen uit verblijfsinstellingen voor BW en MO. Ook in de andere gemeenten zijn inmiddels lokale urgentiepluscommissies opgezet. In Sint-Michielsgestel, Boxtel en Meierijstad is hiermee in 2022 gestart en in Zaltbommel, Maasdriel en Vught in 2023. Dit past bij de beweging om zowel opvang als uitstroom te spreiden over alle gemeenten en inwoners die dakloos raken de mogelijkheid te geven weer in de eigen gemeente te gaan wonen.

Afstemming over werkwijze urgentieplus
In de vierde meting door de UvA gaven woningcorporaties aan dat zij ervaren dat zorgaanbieders in de regio niet goed de weg weten wanneer zij een aanvraag voor urgentieplus willen indienen. Inmiddels is dit verbeterd. De zorgaanbieders worden over urgentieplus geïnformeerd via de ontwikkeltafel Beschermd wonen en de accountgesprekken vanuit RIOZ. Met de regio zijn afspraken gemaakt over de werkwijze van de lokale/subregionale urgentieplusregelingen. En er is een afstemmingsoverleg met de voorzitters en secretarissen van de urgentieplusregelingen. De voorzitters van het regionaal Netwerk Opvang en Wonen participeren in meerdere urgentieplustafels, zodat er enige eenheid van beoordeling van aanvragen in de regio is.

4. Maatschappelijke opvang

Samenvatting:

- Het preventieplan dak- en thuisloosheid krijgt vanaf 2022 verdere uitwerking en uitvoering, o.a. door de pilot Onder de Pannen en woon/werktrajecten via Springplank. De lopende activiteiten zullen worden afgezet tegen de actielijn “preventie dakloosheid” in het Nationaal Actieplan aanpak dakloosheid. Waar nodig worden de regionale en lokale activiteiten geüpdatet.
- Met de overheveling van de toegang naar de gemeenten, komt meer zicht op de situatie en achtergronden van de groep die zich meldt voor de opvang. Het ETHOS-onderzoek dat in oktober beschikbaar komt, levert hier verdiepende informatie over. Ook over de dreigend dakloze groep.
- Op dit moment is er al aandacht voor diverse groepen, zoals jongvolwassenen en gezinnen. En is er een taakstelling om voor deze groepen meer plekken te realiseren. Ook is er met projecten als Housing first en de hostels specifieke aandacht voor inwoners met een complexe zorgvraag. En met ‘Wonen eerst’ wordt onderzocht hoe inwoners met juist een lichte woon-zorgvraag (weer) direct gehuisvest kunnen worden met begeleiding, in plaats van een plek in de opvang.
- De gewenste verschuiving van grootschalige naar meer kleinschalige voorzieningen krijgt steeds meer vorm. Er komen steeds meer plekken voor kleinschalige opvang beschikbaar, zowel in ’s-Hertogenbosch als in de regiogemeenten. En per 1 januari 2023 zijn de twee grootschalige opvanglocaties in ’s-Hertogenbosch samengevoegd op de Oranje Nassaulaan. De dag- en nachtopvang (Inloopschip) aan de Hinthamerstraat is vanaf dan gesloten.
- Cliënten zijn veelal tevreden over de opvang en begeleiding in de kleinschalige opvang. De toegang is de afgelopen jaren verbeterd. En er wordt door de begeleiding goed ingezet op uitstroom. Ambulante begeleiding na uitstroom verdient nog aandacht.
- De regio streeft naar een gemiddelde verblijfsduur van 3 maanden in de opvang. Deze wordt in 2022 nog niet gehaald. Zo is de gemiddelde verblijfsduur in de dag- en nachtopvang zo’n 6 maanden en in de jongerenopvang bijna 5 maanden.

4.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor ‘maatschappelijke opvang’:

Zo min mogelijk mensen maken gebruik van de maatschappelijke opvang. Degenen die toch een beroep moeten doen op de maatschappelijke opvang stromen zo snel als mogelijk door naar een passende plek.

Dit betekent:

- Transformatie van de maatschappelijke opvang om passende hulp te bieden en zo de door- en uitstroom te bevorderen.
- Ontwikkelen van een samenhangend pakket voor doelgroepen (o.a. voor jongeren, gezinnen met kinderen, lvb en mensen met complexe problematiek).

4.2 Preventie en doelgroepen

Uitvoering preventieplan dak- en thuisloosheid

Vanaf 2022 krijgt het preventieplan dak- en thuisloosheid verdere uitwerking en uitvoering in een aantal regionale en lokale pilots en activiteiten, zoals:

- Woon/werktrajecten via Springplank: In 2022 en 2023 is een pilot met Springplank uitgevoerd in het kader van preventie dakloosheid. Inwoners die dakloos zijn of raken en waarbij

werk/dagbesteding een belangrijke schakel is om dakloosheid te voorkomen of op te lossen, worden ondergebracht in een woonvoorziening van Springplank (in ’s-Hertogenbosch). Zij worden hier begeleid naar werk én gewerkt wordt aan de dakloosheid. Deze pilot wordt voortgezet in 2024 en 2025.

- In Vught en ’s-Hertogenbosch is gestart met Onder de Pannen voor het tegengaan van ‘gedwongen dakloosheid’. Dit is gericht op hospitaverhuur voor economisch daklozen, zoals na een echtscheiding of faillissement. Inwoners kunnen hun koop- of huurwoning deels voor een jaar onderverhuren aan dakloze inwoners zonder verslaving of psychische problemen. Er is daarbij geen korting op toeslagen of uitkering.
- Er is een onderzoek uitgevoerd naar de meerwaarde van een buddy voor dak- en thuislozen.
- Er zijn afspraken gemaakt over de verantwoordelijkheden rondom het verstrekken van briefadressen door respectievelijk de centrumgemeente of lokale gemeente en dit wordt nu uitgewerkt.

In het Nationaal Actieplan aanpak dakloosheid, dat regionaal en lokaal uitgewerkt gaat worden, is een aparte actielijn “Preventie dakloosheid” opgesteld. De inhoud van de voorstellen in deze actielijn wordt door de regio afgezet tegen hetgeen al in gang is gezet en waar nodig worden de activiteiten geüpdatet.

Herhaalde dakloosheid

In het onderzoek door de UvA komt naar voren dat er een relatief grote groep cliënten is waarbij sprake is van onderbroken trajecten/herhaalde dakloosheid. Een aanbeveling die voor deze groep wordt aangedragen betreft een soort levensloop begeleiding, welke instelling overstijgend aangeboden zou moeten worden. Dit komt overeen met zogenaamde trajectregie, zoals in Amsterdam sinds de jaren 80 wordt toegepast. Ook wordt als voorbeeld het 10-punten plan genoemd dat in Utrecht wordt toegepast als aanpak voor terugval in dakloosheid. Het plan gaat o.a. over 1.) de cliënt heeft de regie; 2) op tijd voorbereiden; 3) gesprek met een ervaringsdeskundige; 4) maken van een preventie actieplan; 5) stabiele financiën; 6) goede afspraken over overdracht; 7) direct aandacht voor activering; 8) activering die past bij de vraag van de cliënt; 9) ruimte voor sociale activiteiten; 10) ontwikkelen van het Schakelpunt.

Doelgroepenbeleid

Met de overheveling van de toegang naar de gemeenten, komt meer zicht op de situatie en achtergronden van de groep die zich meldt voor de opvang. Het ETHOS-onderzoek dat in oktober beschikbaar komt, levert hier verdiepende informatie over. Ook over de dreigend dakloze groep. In beleid en toegang wordt soms impliciet en soms expliciet ingespeeld op de vraag en behoefte van de groepen die een beroep doen op de opvang. Dat moet nog verder uitgewerkt. Pregnant komt de groep jongvolwassenen naar voren. Hier is sprake van een grote woonvraag en beperkt beschikbaar aanbod. Er is een aparte jongerenopvang, omdat de regio er naar streeft dat jongeren niet opgevangen worden in de grootschalige opvang. Voor vrouwen, al dan niet met kinderen, is het streven ook om ze niet in de grootschalige opvang onder te brengen. Er is één gezinsopvang in Meierijstad. Uitbreiding op de locatie van de vrouwenopvang kon niet gerealiseerd worden en vraagt dus nog aandacht. Met Housing first, hostels en VLV[2] wordt gewerkt aan woon-zorgplekken voor de inwoners met een complexe zorgvraag. In de pilot Wonen eerst wordt in ’s-Hertogenbosch onderzocht hoe juist inwoners met een lichte woon-zorgvraag (weer) direct gehuisvest kunnen worden met begeleiding, in plaats van een plek in de opvang.

[2] Voorziening langdurig verblijf

4.3 Gebruik maatschappelijke opvang

De maatschappelijke opvang in de regio wordt geboden door de volgende zorgaanbieders:
- Maatschappelijke Opvang Den Bosch
- Novadic-Kentron (vanaf 1 januari 2023 geen contract meer voor maatschappelijke opvang)
- Verdihuis
- Springplank073

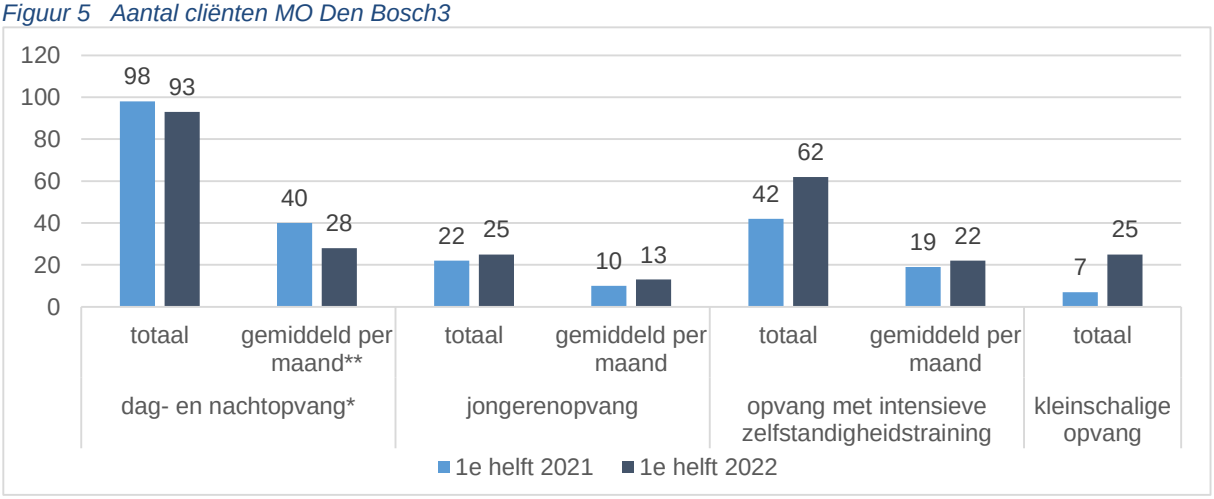
Naar de toekomst toe wil de regio dat er een verschuiving plaats vindt naar gebruik van meer kleinschalige opvangvoorzieningen en minder grootschalige voorzieningen. Ook is het streven om de gemiddelde verblijfsduur in de opvang terug te brengen tot uiteindelijk 3 maanden.

4.3.1 Maatschappelijke Opvang Den Bosch

Samenvoeging grootschalige opvanglocaties
Per 1 januari 2023 zijn de twee grootschalige opvanglocaties in 's-Hertogenbosch samengevoegd op de Oranje Nassaulaan. De dag- en nachtopvang (Inloopschip) aan de Hinthamerstraat is vanaf dan gesloten. En MO Den Bosch heeft het beheer over de dag- en nachtopvang aan de Oranje Nassaulaan overgenomen. De samenvoeging cq sluiting van één grootschalige opvang betekent een wijziging in het zorgaanbod en heeft tot grote druk in en om de locatie Oranje Nassaulaan geleid. Er wordt volop gewerkt aan het op orde krijgen en het maken van nieuwe afspraken.
Naast dag- en nachtopvang biedt MO Den Bosch ook jongerenopvang en 24-uurs opvang. Bij de 24-uurs opvang gaat het om opvang met intensieve zelfstandigheidstraining. Daarnaast biedt MO Den Bosch ook kleinschalige opvang verspreid over de regio.

Omdat er voor MO Den Bosch geen betrouwbare cijfers beschikbaar zijn van het aantal cliënten over het kalenderjaar 2022, worden hierna veelal dezelfde cijfers gepresenteerd als in het vorige rapport van 2022. Het gaat om de aantallen van 1ste helft 2021 en 1ste helft 2022.

Figuur 5 Aantal cliënten MO Den Bosch3

Bron: halfjaarrapportages MO Den Bosch;
* Exclusief passanten. De cijfers van 1e helft 2021 wijken af van de cijfers in het rapport van 2021, omdat toen de passanten wel zijn meegeteld.
** Vanwege verbeterde registratie is het gemiddeld aantal per maand in 1e helft 2022 betrouwbaarder dan cijfers over voorgaande periodes.

Gebruik dag- en nachtopvang weinig veranderd; gemiddelde verblijfsduur zo'n 6 maanden
In het eerste half jaar van 2022 maakten 93 mensen gebruik van de dag- en nachtopvang van MO Den Bosch. Dat is vergelijkbaar met 1ste helft 2021. Het gaat om trajecten, exclusief passanten en

[3] Omdat geen cijfers over 2020 beschikbaar zijn, worden de cijfers van 1e helft 2021 en 1e helft 2022 vergeleken.

gebruik van de winteropvang. Er is sprake van een passant als iemand maximaal een week in de opvang verblijft. Wordt dit langer, dan is er sprake van een traject. In 2022 maakten per maand gemiddeld 27 mensen gebruik van de dag- en nachtopvang. De gemiddelde verblijfsduur was 194 dagen, oftewel ruim 6 maanden. 93% van de cliënten verbleef langer dan 3 maanden in de dag- en nachtopvang. Op de locatie Oranje Nassaulaan is sprake van een combinatie van een groep die relatief kort in de opvang verblijft en een groep die een aanzienlijke zorgvraag heeft. Deze laatste groep is beter op zijn plek op een locatie waar meer zorg beschikbaar is, maar verblijft toch al meer dan een jaar in de opvang aan de Oranje Nassaulaan.

Lichte toename gebruik jongerenopvang; gemiddelde verblijfsduur bijna 5 maanden
In eerste helft 2022 maakten 25 jongeren gebruik van de jongerenopvang. Dat waren er enkele meer dan een jaar eerder. In 2022 maakten per maand gemiddeld 17 jongeren gebruik van de jongerenopvang. De gemiddelde verblijfsduur in de jongerenopvang was 143 dagen, oftewel bijna 5 maanden. Zo'n kwart verbleef er langer dan 9 maanden.

Uitbreiding jongerenopvang
Voor 2024 was er een taakstelling voor uitbreiding van het aantal plekken voor jongerenopvang. Dit is op dit moment nog niet gerealiseerd. Er is voor jongeren in de hele regio een groot tekort aan betaalbare jongerenhuisvesting, al dan niet met ondersteuning. Hier ligt een grote gemeentelijke huisvestingsopgave. In meerdere gemeenten wordt deze jongerenhuisvesting (al dan niet met begeleiding) onderzocht. In het verlengde van die gemeentelijke inspanningen zal worden onderzocht wat dan nog de regionale opgave voor jongerenopvang is.

Toename kleinschalige opvang
Het aantal cliënten dat gebruik maakt van kleinschalige opvang nam toe. In de eerste helft van 2021 maakten 7 mensen er gebruik van, een jaar later waren dat er 25. In 2022 was de gemiddelde verblijfsduur in de kleinschalige opvang 245 dagen, oftewel zo'n 8 maanden. Zo'n driekwart verbleef er langer dan 6 maanden.

Toename opvang met intensieve zelfstandigheidstraining
Ook bij de opvang met intensieve zelfstandigheidstraining was er een toename. In het eerste half jaar 2022 waren er 62 cliënten in zorg (waarvan 17 kinderen), een jaar eerder waren dat er nog 42. De gemiddelde verblijfsduur in de opvang met intensieve zelfstandigheidstraining was in eerste helft 2022 86 dagen. Dat is minder dan een jaar eerder (183 dagen).

Voor 2025 is er een taakstelling om meer plekken te realiseren voor opvang met intensieve zelfstandigheidstraining. In de nieuwe Vrouwenopvang zou plaats voor 5 gezinsplekken uit de maatschappelijke opvang komen. Dit bleek niet de realiseren, maar de vraag naar gezinsplekken blijft. In het ETHOS-onderzoek zal de omvang van deze opgave meer concreet in beeld komen.

4.3.2 Novadic-Kentron

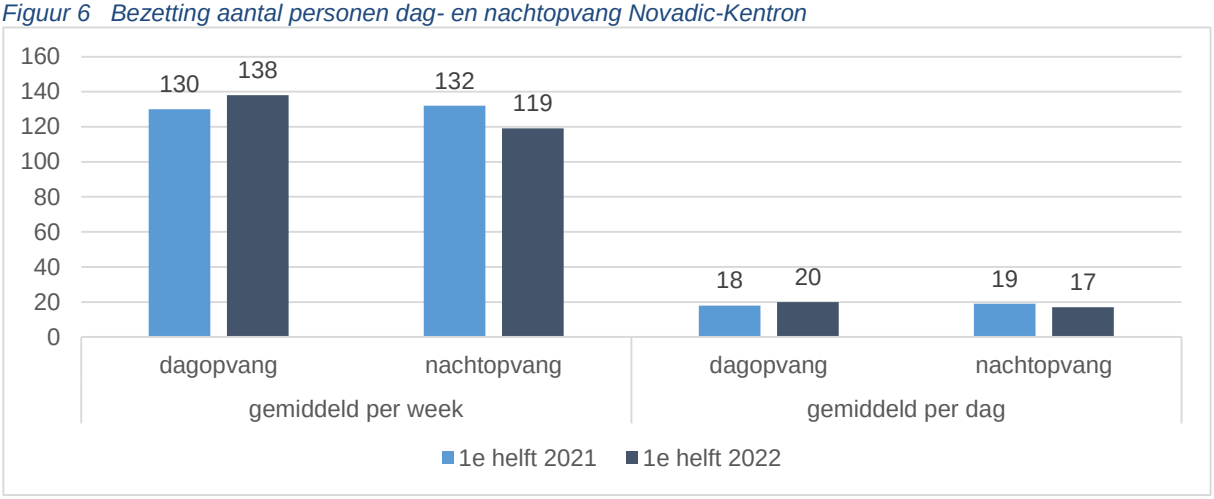
Vanaf 1 januari 2023 heeft de regio geen contract meer met Novadic-Kentron voor maatschappelijke opvang. Er zijn over het jaar 2022 maar in beperkte mate cijfers beschikbaar over het gebruik van de dag- en nachtopvang van Novadic-Kentron. In deze paragraaf staan daarom veelal dezelfde cijfers als in het vorige rapport van 2022. Het gaat om cijfers van 1ste helft 2021 en 1ste helft 2022.

Dag- en nachtopvang voor mensen met drugsverslaving
Novadic-Kentron bood tot 31 december 2022 dag- en nachtopvang aan mensen die dak- en thuisloos zijn en een zware verslavingsproblematiek hebben. Het was een doorstroomlocatie waarbij medewerkers samen met de cliënt op zoek gingen naar de meest passende vervolgplek,

maar mensen ook langdurig bleken te verblijven. Daarnaast werd de locatie door andere zorgaanbieders gebruikt als time-out-plek. Naast de reguliere opvang was er een mogelijkheid om als passant te verblijven binnen de dag- en nachtopvang. Ook werd er tijdens het winterscenario gehoor gegeven aan het verzoek om alle dak- en thuislozen op te vangen en was er een optie om een postadres aan te vragen.

Bezetting dag- en nachtopvang
De dag- en nachtopvang bood 32 dag- en nachtopvang plaatsen, 1 crisisbed en 1 politiebed. Gemiddeld waren er op jaarbasis 17-20 bedden gevuld. Het kwam afgelopen jaren nauwelijks voor dat de volledige capaciteit van de opvang werd benut. In eerste helft 2022 maakten per week gemiddeld 138 personen gebruik van de dagopvang en 119 van de nachtopvang. Per dag waren dat er respectievelijk 20 en 17. Novadic-Kentron heeft in eerste helft 2022 ook enkele cliënten uit centrumgemeente Oss opgevangen voor de maximale duur van 3 maanden.

Figuur 6 Bezetting aantal personen dag- en nachtopvang Novadic-Kentron

Bron: halfjaarrapportages Novadic-Kentron

6 op de 10 cliënten verbleven langer dan 3 maanden in dag- en nachtopvang
In 2022 was de gemiddelde verblijfsduur in de dag- en nachtopvang van Novadic-Kentron 291 dagen, oftewel bijna 10 maanden. 59% verbleef er langer dan 3 maanden.

4.3.3 Verdihuis

Het Verdihuis heeft in Veghel twee kleinschalige opvanglocaties voor individuen en gezinnen. Deze zijn in 2021 geopend. In 2022 maakten in totaal 19 volwassenen en 12 kinderen gebruik van deze opvangplekken. De gemiddelde verblijfsduur in deze opvang was in dat jaar 142 dagen. Een kwart van de cliënten verblijft er langer dan 6 maanden. Aandachtspunt hierbij is welke groep hier gebruik van kan maken, qua zwaarte van de problematiek.

4.3.4 Springplank073

Springplank073 biedt in de regio woon-werktrajecten aan inwoners zonder werk en woning volgens het principe ‘work first’. De trajecten zijn gericht op mensen met problemen op diverse leefgebieden. De doelgroep van Springplank is in staat om te werken en is hiervoor ook gemotiveerd of kan gemotiveerd worden. Zij krijgen specialistische begeleiding op verschillende leefgebieden en ondersteuning richting een betaalde baan. Werk/dagbesteding is een belangrijke schakel richting herstel. Het aantal aanmeldingen is in 2022 (43) groter dan in 2021 (26). In 2021 waren er nog te weinig panden beschikbaar om de geplande instroom te realiseren. Van de 43 aanmeldingen in 2022 stroomden er 29 personen in. De 14 personen die niet zijn ingestroomd bleken niet/onvoldoende tot de doelgroep te horen. Er zijn een aantal positieve resultaten te melden. Zo zijn 13 personen een half jaar na instroom niet meer afhankelijk van een uitkering en 11 personen zijn succesvol doorgestroomd naar een woning.

4.3.5 Winteropvang

In 2022/2023 heeft het winterscenario 123 dagen geduurd. Dit is iets langer dan het jaar daarvoor (101 dagen). Bij Novadic-Kentron maakten 13 mensen gebruik van de winteropvang. Dat waren er minder dan in 2021/2022 (18) en in 2020/2021 (30). Bij de dag- en nachtopvang van MO Den Bosch maakten in 2021/2022 62 mensen gebruik van de winteropvang. Een jaar eerder waren dat er 58. De cijfers voor 2022/2023 zijn niet bekend. Door het sluiten van één grootschalige opvanglocatie (Hinthamerstraat) kunnen de huidige opvangvoorzieningen de winteropvang niet erbij nemen. Er komt voor de winter van 2023/2024 een nieuwe locatie voor winteropvang.

4.4 Ervaringen kleinschalige opvang

De UvA heeft een aanvullende analyse uitgevoerd naar de ervaringen in de kleinschalige opvang. Het betreft een verdiepende analyse van de interviews die in de periode 2018-2022 zijn gehouden onder cliënten die gebruik hebben gemaakt van kleinschalige opvang. Het gaat om 27 interviews met in totaal negen cliënten.

Toegang is verbeterd
Uit de analyse komt indicatief naar voren dat de toegang tot kleinschalige opvang de afgelopen jaren is verbeterd. De kleinschalige voorzieningen zijn sneller toegankelijk en er zijn minder wisselingen in verblijfplekken voorafgaand aan het verblijf in de kleinschalige opvang. Verbeterpunten zijn het aantal plekken dat beschikbaar is en een passend aanbod voor mensen met complexe problematiek.

Cliënten vinden begeleiding tijdens verblijf over het algemeen positief
De begeleiding tijdens het verblijf in de kleinschalige opvang wordt als positief ervaren. Sommige cliënten die in de regio worden opgevangen, zouden liever in ’s-Hertogenbosch worden opgevangen. Maar ook andersom komt voor. Het verblijf met medebewoners wordt wisselend gewaardeerd.

Doorstroom verloopt niet altijd soepel
Wat betreft de doorstroom blijkt dat het traject van vier van de negen cliëntparticipanten wordt gekenmerkt door meer discontinuïteit. Het gebrek aan continuïteit in deze trajecten wordt enerzijds veroorzaakt door begeleidings- en behandelvragen van deze cliënten en anderzijds doordat het bestaande aanbod niet passend is.

Uitstroom
De ervaring van de gevolgde cliëntparticipanten is dat door de begeleiding goed op uitstroom wordt ingezet. Echter, via urgentieplus blijkt soms toch nog een wachttijd van een jaar te gelden, welke lastig samenvalt met het uitgangspunt dat men op een kleinschalige opvangplek maximaal zes maanden verblijft.

Begeleiding na uitstroom
Ambulante begeleiding na uitstroom wordt wisselend ingeregeld. In een aantal casussen is te zien dat afschaling van begeleiding soms te snel gaat. Dit kan worden veroorzaakt door miscommunicatie tussen gemeente, inwoner en / of begeleidende instantie. Ook kan het onvoldoende oplossen van een burenconflict stabiliteit in wonen in gevaar brengen. Bij een zwaardere hulpvraag is het van belang om hoog in te kunnen zetten op ambulante begeleiding zolang iemand de woning nog heeft.

5. Beschermd wonen

Samenvatting:

- In 2022 maken 527 inwoners uit de regio gebruik van beschermd wonen. Dat is vergelijkbaar met 2021. De meeste cliënten wonen in ’s-Hertogenbosch (75%) en Meierijstad (16%).
- De regio streeft naar een verschuiving richting lichtere vormen van beschermd wonen. In 2022 zien we deze verschuiving doorzetten. Hoewel het aandeel cliënten met een intramurale voorziening niet is veranderd vergeleken met 2021, is het aandeel kleinschalig thuis toegenomen. Kleinschalig thuis is een lichtere vorm van ondersteuning dan zelfstandig thuis.
- De regio vindt flexibiliteit in het op- en afschalen van zorg belangrijk, zodat inwoners altijd de juiste en passende hulp ontvangen. Om dat mogelijk te maken is dit onderdeel van de nieuwe inkoop BW per 1-1-2022. Een groot aantal aanbieders is zowel gecontracteerd voor Wmo-BW als Wmo-licht.
- Verslavingsproblematiek speelt een grote rol in instabiliteit in trajecten en langdurig verblijf binnen voorzieningen. Cliënten geven aan dat er aanbod wordt gemist in de verslavingszorg. In 2023 is een pilot gestart om verslavingsexpertise van Novadic-Kentron in te brengen in de begeleiding bij reguliere BW-aanbieders. Om een duurzame plaatsing te bevorderen en escalatie en uitzetting te voorkomen.
- Een zekere continuïteit van ambulante ondersteuning is ook bij cliënten die zijn uitgestroomd passend. Het zelfstandig wonen kan voor cliënten op momenten nog onvoorspelbaar verlopen en kwetsbaar zijn. Een goede signaleringsfunctie over hoe het met iemand gaat, bijvoorbeeld vanuit de ggz, is dan ook belangrijk.

5.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor ‘beschermd wonen’:

Mensen die een beroep moeten doen op beschermd wonen, wonen zo zelfstandig mogelijk ‘Thuis in de Wijk’.

Dit betekent:

- Transformatie van beschermd wonen om inwoners zo passend, licht en dichtbij mogelijk te ondersteunen.
- Ontwikkelen en stimuleren van flexibiliteit in het op- en afschalen van zorg.
- Een eenduidige en transparante bekostigingssystematiek die bijdraagt aan de ambitie voor beschermd wonen.
- Regionale afspraken over regievoering PGB (zowel PGB vaardige cliënten als zorgaanbieders die de gevraagde kwaliteit zorg leveren).

5.2 Aantal cliënten beschermd wonen

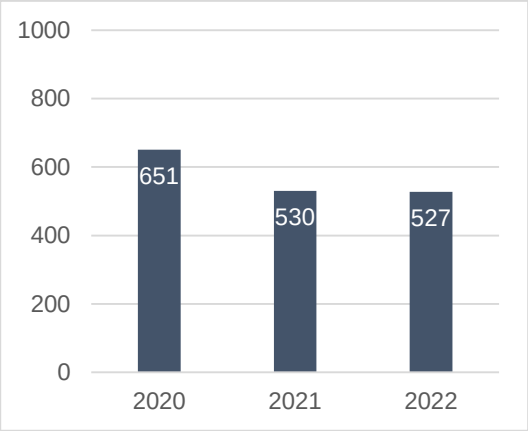
Aantal cliënten beschermd wonen in 2022 vergelijkbaar met een jaar eerder

In 2022 maken 527[4] inwoners uit de regio gebruik van beschermd wonen. Dat is vergelijkbaar met een jaar eerder. Tussen 2020 en 2021 nam het aantal cliënten af. Deze afname was voorzien en komt vooral omdat ongeveer een derde van de cliënten toen is overgegaan naar de verruimde Wlz. Driekwart van alle BW-cliënten woont in ’s-Hertogenbosch en 16% in Meierijstad. Een relatief klein

[4] Cijfer is exclusief Maasdriel en Zaltbommel

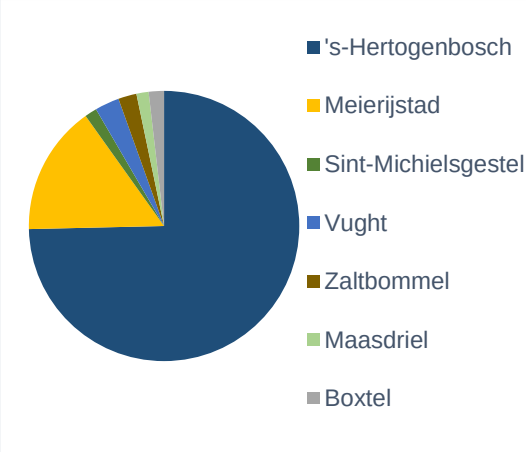
deel woont in de andere regiogemeenten: Boxtel, Sint-Michielsgestel, Vught, Zaltbommel en Maasdriel.

Figuur 7 Aantal cliënten beschermd wonen, regio totaal, excl. PGB en excl. Maasdriel en Zaltbommel [5]

Bron: RIOZ jaarrapportage 2022

Figuur 8 Aantal cliënten beschermd wonen per gemeente, 2022, excl. PGB

Bron: RIOZ

Tabel 1 Ontwikkeling aantal cliënten beschermd wonen per gemeente

Gemeente	2020	2021	2022
Boxtel	19	13	10
's-Hertogenbosch	484	396	409
Meierijstad	117	91	85
Sint-Michielsgestel	7	13	8
Vught	26	20	16
Zaltbommel	25	15	12
Maasdriel	5	8	8

Bron: RIOZ

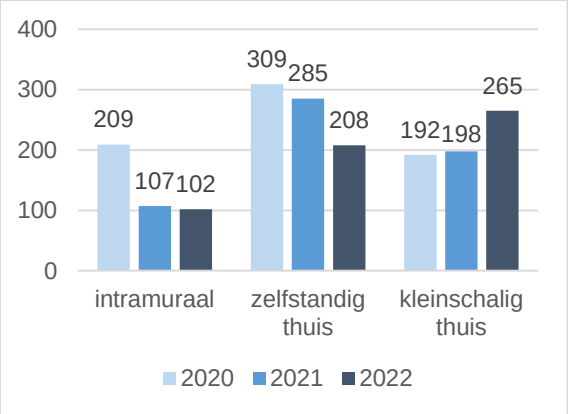
In 2022 verdere verschuiving naar lichtere vormen van beschermd wonen

Er zijn drie vormen van beschermd wonen: intramuraal, kleinschalig thuis en zelfstandig thuis[6]. Met name voor intramurale voorzieningen was er tussen 2020 en 2021 een afname. Het aantal cliënten met deze voorziening halveerde toen. Een afname van intramurale voorzieningen is ook het streven. In 2022 zien we hierin geen verdere afname. Het aantal cliënten met een intramurale voorziening is dan ongeveer gelijk aan een jaar eerder. Voor zelfstandig thuis was er afgelopen jaren ook een afname. Voor kleinschalig thuis nam het aantal cliënten in 2022 juist toe ten opzichte van 2021. Bij kleinschalig thuis krijgen de inwoners ambulante hulp aan huis. Datzelfde geldt voor zelfstandig thuis, alleen gaat het dan om intensievere begeleiding. Geconcludeerd kan worden dat er afgelopen jaren een verschuiving is naar meer lichte vormen van beschermd wonen.

[5] Het gaat om unieke cliënten. Cliënten die verschillende BW-producten in hetzelfde jaar hebben ontvangen, tellen maar één keer mee. De cijfers wijken daarom af van de vorige rapportage. Toen werd iemand die in één kalenderjaar meerdere producten ontving in het totaal nog meer dan één keer werd meegeteld.

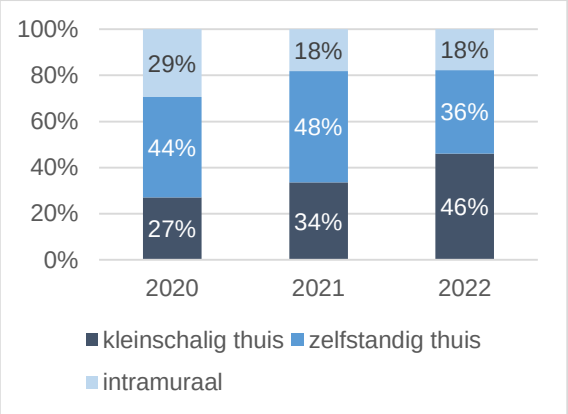
[6] De productnamen zijn vanaf 2022 veranderd, maar wel grotendeels vergelijkbaar met de producten van voorgaande jaren (intramuraal = all inclusive; kleinschalig thuis = BW begeleid; zelfstandig thuis = BW thuis)

Figuur 9 Aantal cliënten naar soort voorziening BW

Bron: RIOZ

Figuur 10 Aandeel cliënten naar soort voorziening BW

Bron: RIOZ

In 2022 maken 51 cliënten gebruik van dagbesteding

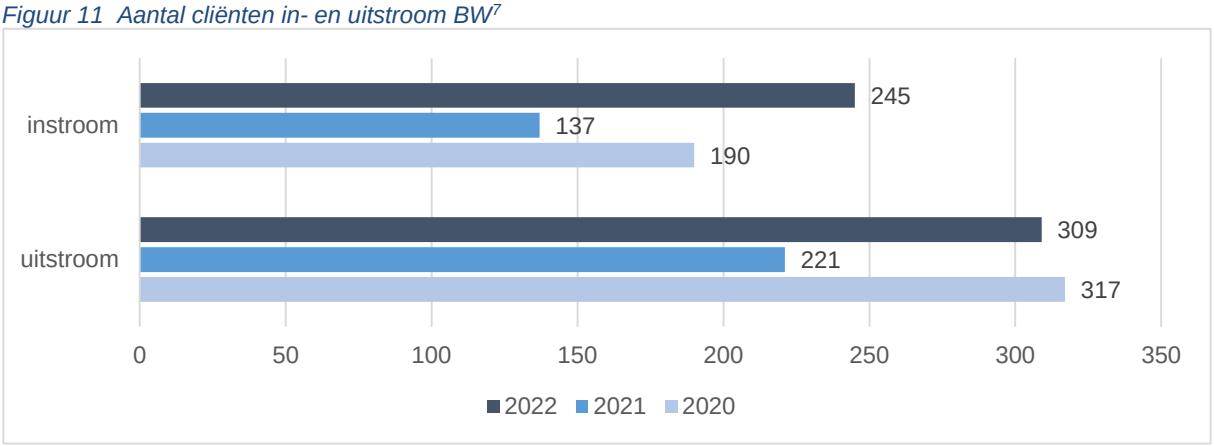
Een cliënt kan in combinatie met één van bovenstaande voorzieningen ook gebruik maken van dagbesteding beschermd wonen. In 2022 maakten 51 cliënten hier gebruik van. Dat waren vooral cliënten uit 's-Hertogenbosch (31) en Meierijstad (15). En daarnaast 2 uit Sint-Michielsgestel, 2 uit Vught en 1 uit Zaltbommel. Deze cijfers geven geen volledig beeld van de mate van participatie van cliënten BW. Omdat er daarnaast ook cliënten zijn met werk, dagbesteding Wmo-specialistisch of cliënten die op een andere wijze een dagprogramma volgen (herstelacademie, safe house e.d.). Uit het UvA-onderzoek blijkt dat er ook een aanzienlijk deel van de cliënten BW geen of nog geen zinvolle dagbesteding heeft.

Instroom in 2022 hoger dan voorgaande jaren

In 2022 stroomden 245 cliënten in bij beschermd wonen. Dat is meer dan in voorgaande jaren. Ook de uitstroom is in 2022 hoger dan in 2021 en 2020. In 2022 stroomden 309 cliënten uit.

Bij de instroom gaat om cliënten die op 1 januari van het betreffende jaar nog geen BW-voorziening hadden. Zij kunnen eventueel wel in de jaren daarvoor al eerder gebruik hebben gemaakt van beschermd wonen. Bij de uitstroom gaat het om cliënten die zijn uitgestroomd uit een BW-voorziening. Dat betekent niet dat zij allemaal helemaal geen gebruik meer maken van beschermd wonen. Zij kunnen aansluitend op de uitstroom of op een later moment zijn ingestroomd bij een andere BW-voorziening.

Figuur 11 Aantal cliënten in- en uitstroom BW[7]

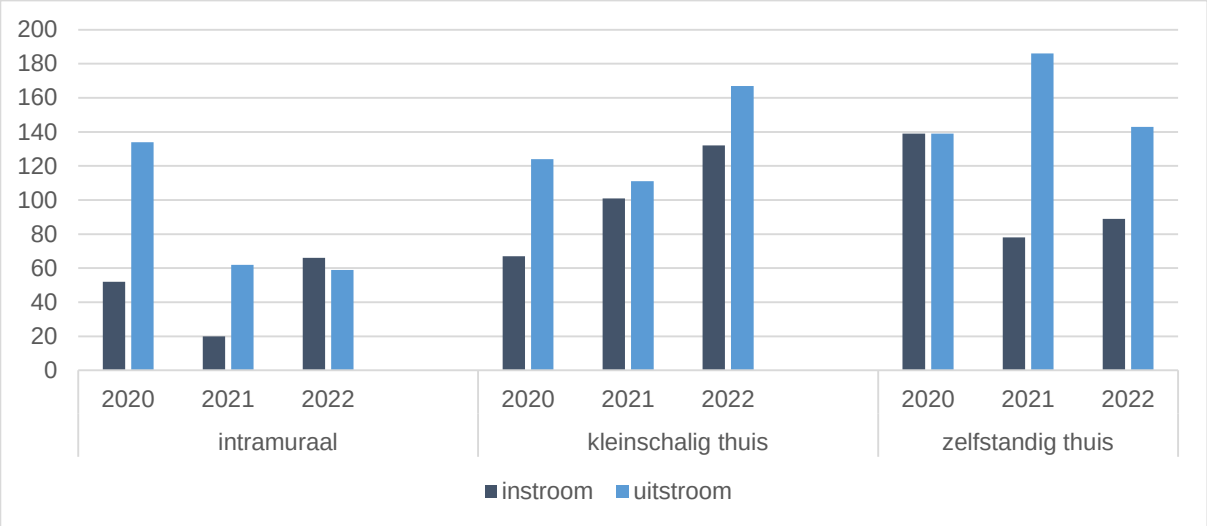

Bron: RIOZ

[7] Deze cijfers zijn exclusief Zaltbommel en Maasdriel; De cijfers over in- en uitstroom wijken af van de cijfers in eerdere rapportages, omdat er sprake is van overgang naar andere producten en er een verbetering is van de kwaliteit van de data omdat declaraties vanaf 2022 via het GGK berichtenverkeer verlopen.

In – en uitstroom naar soort voorziening
De instroom is het laagst bij de intramurale voorzieningen. In 2022 ging het om 66 cliënten. Deze instroom is wel hoger dan voorgaande jaren. Dit zou te maken kunnen hebben met de opening van het tweede hostel in 's-Hertogenbosch. De uitstroom is voor de intramurale voorzieningen in 2022 vergelijkbaar met het jaar daarvoor. Met name in 2020 was deze uitstroom fors hoger, omdat de cliënten die vanaf 2021 overgingen naar de Wlz eind 2020 zijn uitgestroomd bij de Wmo. Voor de voorziening kleinschalig thuis zien we de afgelopen jaren een toename van de instroom. In 2022 stroomden 132 cliënten in bij kleinschalig thuis. De uitstroom is voor deze voorziening in 2022 ook hoger dan voorgaande jaren. Voor zelfstandig thuis is de instroom in 2022 en 2021 lager dan in 2020. Voor deze voorziening was in de afgelopen jaren de uitstroom hoger dan de instroom.

Figuur 12 In- en uitstroom per BW voorziening[8]

Bron: RIOZ; uitstroom wil in deze figuur niet altijd zeggen dat iemand helemaal is uitgestroomd uit beschermd wonen. Iemand kan bijvoorbeeld uitstromen bij beschermd wonen intramuraal en daarna instromen bij beschermd wonen zelfstandig thuis.

5.3 Juiste en passende hulp

Cliënten over het algemeen tevreden over BW verblijf
Uit de vijfde meting door de UvA blijkt dat cliënten die met een meer permanent karakter verblijven in BW over het algemeen tevreden zijn over de ondersteuning. Het verschilt wel per locatie wat als meest passend wordt ervaren. Maar de meeste cliënten onderkennen dat zij een vraag hebben waarop de bij BW passende structuur een oplossing kan bieden.

Verslavingsproblematiek speelt grote rol in instabiliteit trajecten
Wat opvalt is dat verslavingsproblematiek een grote rol speelt in instabiliteit in trajecten en langdurig verblijf binnen voorzieningen. Dit blijkt uit het onderzoek door de UvA. Zo is bij 6 op de 10 personen die al meer dan twee jaar in BW-voorzieningen verblijven, sprake van zelf gerapporteerde verslavingsproblematiek. Zeven van de acht onderbroken trajecten/herhaalde daklooshеid trajecten kennen ook een verslavingscomponent. Uit uitspraken van cliënten blijkt dat er aanbod wordt gemist in de verslavingszorg, met name wanneer het aanbod dat vergoed wordt niet aansluit. In 2023 is een pilot gestart om verslavingsexpertise van Novadic-Kentron in te brengen in de begeleiding bij reguliere BW-aanbieders. Dit wordt gedaan bij drie BW-aanbieders,

[8] Deze cijfers zijn exclusief Zaltbommel, Maasdriel en Boxtel. De cijfers over in- en uitstroom per product wijken af van de cijfers in eerdere rapportages, omdat er sprake is van overgang naar andere producten en er een verbetering is van de kwaliteit van de data omdat declaraties vanaf 2022 via het GGK berichtenverkeer verlopen.

rondom de begeleiding van een cliënt waar verslaving een rol speelt. Het doel hiervan is een duurzame plaatsing te bevorderen en escalatie en uitzetting te voorkomen.

Flexibel op- en afschalen opgenomen in nieuwe contracten
De regio vindt het belangrijk dat er flexibiliteit is in het op- en afschalen van zorg, zodat de inwoners altijd de juiste en passende hulp ontvangen. Flexibel op- en afschalen is onderdeel van de nieuwe inkoop BW per 1-1-2022. Een groot aantal aanbieders is zowel gecontracteerd voor Wmo-BW (intramuraal, kleinschalig, ambulant, dagbesteding) als Wmo-licht (individuele begeleiding, groepsbegeleiding, etc.). Flexibel op- en afschalen binnen de producten van BW is mogelijk, maar blijkt wel arbeidsintensief voor de regisseurs van de toegang. Er is een start gemaakt om het werkproces te verbeteren en flexibel op- en afschalen binnen de beschikkingsduur te vereenvoudigen.

Meeste cliënten zijn voorstander van ambulantisering
Het merendeel van de cliëntparticipanten uit het onderzoek door de UvA is voorstander van ambulantisering. Veelal zien zij dit vooral zitten onder voorwaarden. De meeste voorstanders van ambulantisering zijn te vinden onder cliëntparticipanten met onderbroken trajecten. De meeste voorstanders van ambulantisering *onder voorwaarden* zijn te vinden onder de groep die de meeste ervaring heeft met ambulantisering, namelijk degenen die zijn uitgestroomd uit MO of BW. De meeste tegenstanders van ambulantisering zijn te vinden onder de groep die langdurig in een BW voorziening verblijft.
Genoemde voorwaarden om ambulantisering te laten slagen gaan over afstemming op de individuele begeleidingsvraag en voldoende geld voor gemeenten om dit uit te voeren. Degenen die tegen ambulantisering zijn, hebben argumenten als ‘de hulpverlening kan het niet aan of is onvoldoende op orde’ of ‘het is niet reëel qua aantal beschikbare woningen’. Of ze hebben bijvoorbeeld zelf eerder negatieve ervaringen gehad met uitstroom en zelfstandig wonen.
Een enkele cliëntparticipant is gedurende de jaren veranderd van mening, van vóór naar tégen. Deze cliënt was na uitstroom tot de conclusie gekomen dat de hulpverlening niet goed genoeg op orde is om ambulantisering in goede banen te leiden.

Continuïteit ambulante ondersteuning na uitstroom
Wanneer ambulante ondersteuning wordt afgebouwd, komt de verantwoordelijkheid bij de (ex)-cliënt te liggen om, wanneer dat weer nodig blijkt, een beroep te doen op de beschikbare vraaggerichte zorg. In het onderzoek door de UvA komt naar voren dat het vanuit de cliëntparticipanten in deze situatie vaak zoeken is in de balans tussen zelfredzaamheid en het stellen van een vraag. Het vraagt van hen dat zij hun vraag zelfstandig kunnen formuleren. Dit blijkt nog regelmatig zoeken, hetgeen gepaard kan gaan met terugval in ggz-problematiek, sociale participatie en uitval uit werk.
Het blijkt dat een zekere continuïteit van ambulante ondersteuning ook bij cliënten die zijn uitgestroomd passend is. Het zelfstandig wonen kan voor cliënten op momenten nog onvoorspelbaar verlopen en kwetsbaar zijn, zoals ziekenhuisopname of detox. Een goede signaleringsfunctie over hoe het met iemand gaat, bijvoorbeeld vanuit de ggz, is belangrijk.

6. Wonen

Samenvatting:

- Om lokaal beschermd wonen en opvang te kunnen bieden, is het belangrijk dat er voldoende plekken beschikbaar zijn in de verschillende gemeenten. Voor beschermd wonen zijn er nu 49 plekken lokaal beschikbaar. Dat zijn er minder dan vorig jaar (67), omdat op een aantal locaties de Wmo-plekken Wlz-plekken zijn geworden. Het aantal plekken voor kleinschalige opvang is verder uitgebreid. Het is de bedoeling dat er eind 2023 in elke gemeente een kleinschalige opvang is. Op dit moment zijn er zo'n 62 kleinschalige opvangplekken beschikbaar, waarvan zo'n 38 in 's-Hertogenbosch en 24 in de regiogemeenten.
- Onder cliënten uit het onderzoek door de UvA zijn voor- en tegenstanders als het gaat om regionalisering. Plaatsing vraagt dan ook om maatwerk.
- Er is veel variëteit in de duur die cliënten in een BW/MO-instelling verblijven voordat zij een eigen woning betrekken. De gemiddelde verblijfsduur in BW is aanzienlijk langer dan in MO. Voor MO is er de afgelopen vijf jaar een ontwikkeling te zien naar kortere trajecten.
- Door de urgentiepluscommissie in 's-Hertogenbosch is in 2022 130 keer urgentieplus toegekend voor een huurwoning. Dat is iets meer dan voorgaande jaren. Er kwamen 17 aanvragen vanuit een andere gemeente in de regio. Opvallend is dat deze bijna allemaal een woning toegekend hebben gekregen in 's-Hertogenbosch. Terwijl er beleidsmatig juist op wordt ingezet dat een cliënt gaat wonen in de plaats van herkomst. Inmiddels hebben ook de andere gemeenten in de regio een urgentiepluscommissie waardoor uitstroom in de eigen gemeente beter kan worden gefaciliteerd.
- In 2023 is er volgens prognose behoefte aan zo'n 290 urgentiepluswoningen in de regio. Er wordt in 2023 minder uitstroom naar de regiogemeenten verwacht dan in de prognose van 2022. In 's-Hertogenbosch hebben toekenningen van woningen via de nieuwe aanpak 'Wonen eerst' waarschijnlijk een verminderend effect op uitstroom via urgentieplus.
- Gemeenten stemmen met woningcorporaties af over het aandeel beschikbare woningen voor uitstroom BW en MO. In regiogemeenten is dat zo'n 20-25% van het aantal vrijkomende sociale huurwoningen, in 's-Hertogenbosch 33%.
- Uit het onderzoek door de UvA komt naar voren dat uitstroom soms lang duurt, omdat er bij begeleiders veel behoedzaamheid is om iemand te laten uitstromen. Daartegenover ervaren sommige cliënten juist druk om uit te stromen.

6.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor 'wonen':

Kwetsbare mensen die een woonvraag hebben, worden zo snel mogelijk naar een passende woonruimte geholpen met zo min mogelijk verhuisbewegingen.

Dat betekent:

- Regionale afspraken over het aantal woningen dat beschikbaar is voor uitstroom uit zorg en afspraken over de toegang tot deze woningen.
- Extra inzet en creatieve oplossingen om een gevarieerd woonaanbod te hebben.
- Beter inzicht hebben in de uitstroom van beschermd wonen en maatschappelijke opvang en bij de instroom al aandacht hebben voor de uit- of doorstroom.
- Aanbod ontwikkelen voor groep kwetsbare mensen die niet (goed) in de wijk passen.
- Scheiden van wonen en zorg: geen verhuur door zorgaanbieder, tenzij…
- Binnen de passende woonruimte zijn (waar nodig) duidelijke afspraken over wonen en zorg.

6.2 Regionalisering

Regionalisering is maatwerk
Bij regionalisering gaat het erom dat MO- en BW-plekken ook beschikbaar zijn in regiogemeenten, zodat inwoners in hun eigen gemeente hulp kunnen krijgen en niet alleen zijn aangewezen op de centrumgemeente 's-Hertogenbosch. Ongeveer de helft van de cliëntparticipanten uit het UvA-onderzoek is vóór regionalisering of is voorstander onder voorwaarden. Zo'n 1 op de 6 is tegen en de rest heeft er geen mening over. Argumenten vóór zijn met name gerelateerd aan hechting aan een bepaalde omgeving (een specifieke regiogemeente) waar men bekend is en een netwerk heeft. Bij 'voorstander onder voorwaarden' wordt meestal toegelicht dat het wel moet passen bij iemand en dat er voldoende begeleiding beschikbaar is en voldoende financiële middelen voor kleinere gemeenten. Argumenten tegen zijn bijvoorbeeld de veronderstelling dat er in kleinere gemeenten mogelijk onvoldoende expertise aanwezig is om in te schatten of iemand hulp nodig heeft of dakloos is. Ook vindt men dat het vooral aan de persoon zelf gevraagd moet worden waar degene wil worden opgevangen of in BW wil verblijven. Bijvoorbeeld om weg te kunnen uit een negatief netwerk.

Lokaal aanbod kleinschalige voorzieningen
Om lokaal beschermd wonen en opvang te kunnen bieden, is het belangrijk dat er voldoende plekken beschikbaar zijn in de verschillende gemeenten. In juli 2023 zijn er lokaal voor beschermd wonen 49 plekken beschikbaar. Dat zijn er iets minder dan vorig jaar, toen ging het om 67 plekken. Het verschil wordt veroorzaakt doordat op een aantal locaties in Sint Oedenrode en Boxtel de Wmo-plekken Wlz-plekken zijn geworden. In Zaltbommel is er een nieuwe locatie met 5 kleinschalige Wmo-plekken bijgekomen ten opzichte van 2022.
Het aantal plekken voor kleinschalige opvang is verder uitgebreid. Het is de bedoeling dat er eind 2023 in elke gemeente een kleinschalige opvang is. Er zijn in juli 2023 in totaal circa 62 kleinschalige opvangplekken beschikbaar, waarvan zo'n 38 in 's-Hertogenbosch en 24 in de regiogemeenten. Er zijn nog tenminste 8 plekken voor kleinschalige opvang in ontwikkeling/aanvraag in Vught en Maasdriel. Daarnaast zijn er nog 29 kleinschalige opvangplekken voor woon-werktrajecten van Springplank in 's-Hertogenbosch beschikbaar.
Er is maandelijks overleg met de zorgaanbieders of er genoeg plekken zijn voor kleinschalige opvang. Als er niet genoeg plekken zijn, dan kan een zorgaanbieder een aanvraag doen voor uitbreiding.

6.3 Verhuizingen in zorg

Aantal verhuizingen in zorg
Het streven is dat cliënten zo min mogelijk verhuisbewegingen maken terwijl ze in zorg zijn. Gedurende de vijfjarige looptijd van het onderzoek door de UvA verhuisde een kwart van de cliëntparticipanten 1 keer en een derde verhuisde 2 of 3 keer. Zo'n 1 op de 10 verhuisde 4 keer of vaker. Cliënten die langdurig in BW verblijven verhuizen het minst vaak. De meeste cliënten zijn tevreden over de begeleiding rondom verhuizingen. In de vijfde meting komen als aandachtspunten naar voren:

- De tussentijdse verhuizingen binnen de zorg die cliënten meemaken voordat zij uitstromen. Soms gaat het om meerdere verhuizingen na elkaar. De ervaringen hiermee zijn wisselend.
- De mogelijk ervaren druk om uit te stromen. Soms ervaren cliënten druk vanuit de begeleiding om uit te stromen, terwijl zij zelf vinden dat ze er nog niet klaar voor zijn.

Frequente verhuizingen komen ook veel voor bij onderbroken trajecten / herhaalde daklooshеid. Bij MO-cliënten zijn het met name degenen die te maken hebben met verslavingsproblematiek die het meest verhuizen. Hierbij spelen ook een rol het schenden van de gestelde regels rondom middelengebruik en het afslaan van hulpverlening vanwege conflicten met begeleiding.

Gemiddelde verblijfsduur in BW een stuk langer dan in MO
Onder de cliëntparticipanten van het onderzoek door de UvA is er een grote variëteit in de duur in een MO/BW-instelling voorafgaand aan het betrekken van een eigen woning. Soms gaat het om een periode van 3-9 maanden, maar er zijn ook casussen waarbij dit wel 10 of 14 jaar is. Voor de meerderheid van de cliënten binnen MO is dit echter binnen twee jaar en in BW binnen drie jaar. De gemiddelde verblijfsduur in BW is aanzienlijk langer dan in MO. Voor degenen die tijdens de vijfde meting door de UvA in MO verbleven, is de gemiddelde verblijfsduur 6 maanden, voor BW is dat 49 maanden. In deze regio is de gemiddelde verblijfsduur in BW korter dan van de door de UvA gevolgde cliënten in de regio Utrecht.
Voor MO wordt geconstateerd dat er de afgelopen vijf jaar een ontwikkeling is te zien naar kortere trajecten binnen MO. Zo is het streven dat inwoners niet langer dan zes maanden in de kleinschalige opvang hoeven te verblijven, in afwachting van een permanente woonplek. Ook is in ’s-Hertogenbosch per 2023 één van de locaties voor dag- en nachtopvang gesloten. En er is gestart met een op ‘wonen eerst’ gestoelde werkwijze waarbij het de bedoeling is dat dakloze personen binnen drie weken zicht hebben op het zelfstandig huren van een corporatiewoning. Tot slot blijkt uit de interviews bijvoorbeeld dat urgentieplus sneller wordt opgepakt en de toekenning sneller verloopt. Hierdoor is de wachttijd tot een beschikbare woning korter geworden. In afwachting op toekenning daarvan wordt de benodigde hulpverlening zoals financiële ondersteuning opgestart.

Afspraken over tijdelijk onderbreken verblijfsduur in BW
De verblijfsduur in BW kan tijdelijk onderbroken worden door een opname in een verslavingskliniek of kortdurende detentie. Passende afspraken met zorgaanbieders over de termijn waarop een kamer van de gemeente in zo’n geval leeg mag staan zijn daarbij belangrijk. In de regionale ontwikkeltafel is daarom door de regio een voorstel ontwikkeld om tijdelijke afwezigheid vanwege detox of detentie tot 8 weken toe te staan. Het voornemen is om deze regeling in 2023 te evalueren.

Scheiden wonen en zorg lastig bij geclusterde woonvormen
Eén van de ambities voor beschermd wonen is het scheiden van wonen en zorg. De regio wil dat cliënten die niet in een intramurale voorziening verblijven bij voorkeur niet huren van de zorgaanbieder, maar bijvoorbeeld van een woningcorporatie. Zodat de cliënt niet van de zorgaanbieder afhankelijk is voor het wonen en ook na uitstroom uit zorg op dezelfde plek kan blijven wonen. In het onderzoek door de UvA blijkt dat bij sommige zorgaanbieders het scheiden van wonen en zorg al ver is doorontwikkeld. Maar voor geclusterde woonvormen blijkt dit lastig te realiseren. Dat komt door bedrijfstechnische redenen, zoals inzet van personeel en het gebruik van gezamenlijke ruimtes. Als er binnen een geclusterde woonvorm één of meer mensen uitstromen uit zorg, maar wel daar blijven wonen, kan op deze plekken geen andere cliënt worden geplaatst. Er zouden dan op een andere locatie nieuwe plekken gerealiseerd moeten worden. Deze plekken (met gezamenlijke leefruimten) zijn er niet zomaar en ook voor inzet van het personeel is het lastig om meerdere locaties te hebben.

6.4 Zoektocht naar passende woning

Uitstroom duurt soms lang
In de vijfde meting van het onderzoek door de UvA komt naar voren dat aandachtspunten in het proces naar ambulantisering zijn:
- de tijd die men in een voorziening ervaart nodig te hebben, soms gepaard met behoedzaamheid vanuit de begeleiding om iemand uit te laten stromen.
- anderen ervaren juist druk vanuit de Wmo-medewerker om uit te stromen.

Wat betreft behoedzaamheid om mensen uit te laten stromen wordt aangegeven dat er sprake zou zijn van een heel hoge norm voordat men mensen laat uitstromen. De begeleidende medewerkers zouden willen dat iemand echt helemaal stabiel en financieel stabiel is voordat deze uitstroomt. En

soms speelt hierbij ook de benodigde ondersteuning op het gebied van verslaving een rol. Deze behoedzaamheid gaat echter gepaard met meerdere verhuizingen.
In het onderzoek worden ook enkele casussen besproken waarbij er druk wordt ervaren om uit te stromen. De uitstroom wordt in die gevallen niet als eigen keuze ervaren en roept veel weerstand en eenzaamheid op.

Weinig uitstroom via particuliere huur
In de vorige meting door de UvA werd genoemd dat er ook een inspanningsverplichting is bij de cliënten zelf en dat de urgentieplus niet de enige manier van uitstroom is. Uit de vijfde meting komt naar voren dat sommige cliënten wel zelf initiatief nemen, bijvoorbeeld door te reageren op loting woningen. Al deze situaties betreffen uiteindelijk wel gebruik van corporatiewoningen. Onder cliëntparticipanten van het UvA-onderzoek komt het niet voor dat een kamer via een particuliere verhuurder of via antikraak is gezocht.

6.5 Urgentieplus en Housing first

Urgentiepluscommissie 's-Hertogenbosch als bemiddeling naar woning
In 's-Hertogenbosch is er vanaf september 2019[9] een urgentiepluscommissie voor uitstroom naar een huurwoning. Deze commissie toetst casussen met een complexe zorgvraag en ook bijvoorbeeld casussen waarbij sprake is van uitstroom uit de vrouwenopvang na huiselijk geweld. De commissie neemt besluiten over de toekenning van urgentie voor een huurwoning bij een woningcorporatie. Diverse organisaties en zorgaanbieders kunnen een casus inbrengen. De commissie verzamelt vervolgens de benodigde informatie en neemt op basis daarvan een besluit. De woningcorporatie heeft na toekenning van de urgentie maximaal 3 maanden de tijd om een woning beschikbaar te stellen. De urgentiepluscommissie behandelt zowel aanvragen voor cliënten die uitstromen uit een instelling als cliënten die niet in een instelling verblijven. Bij de laatste groep gaat het om het voorkómen van instroom bij een instelling voor BW/MO.

In 2022 180 aanvragen voor urgentieplus
In 2022 was de prognose van het aantal aanvragen voor uitstroom via urgentieplus in 's-Hertogenbosch 188. In werkelijkheid werden er 180 aanvragen ingediend. Daarvan kwamen er 143 vanuit de prognose en 37 vanuit instellingen die niet in de prognose zijn opgenomen, zoals Farent, Humanitas en Amarant en instellingen van buiten 's-Hertogenbosch. Bij driekwart van de aanvragen voor uitstroom via urgentieplus gaat het om een alleenstaande, 30% is een eenoudergezin.
Het verschil tussen de prognose van uitstroom en de daadwerkelijke uitstroom[10] ligt in 2022 (-45) aanzienlijk lager dan in 2021 (-136). Het aantal aanvragen dat werd behandeld van instellingen die niet in de prognose waren opgenomen is in 2022 (37) ongeveer gelijk aan 2021 (39). Volgens de urgentiepluscommissie zou het goed zijn om in de prognose in de toekomst ook met dit soort aanvragen rekening te houden zodat er een realistisch beeld gevormd wordt van de opgave voor de corporaties.

In 2022 130 keer urgentieplus toegekend
De 180 aanvragen hebben geleid tot 130 toekenningen van urgentieplus. 31 aanvragen werden afgewezen, 7 werden ingetrokken en 12 waren in 2023 nog in behandeling. Het aantal toekenningen lag in 2022 iets hoger dan in 2021 en 2020. Het aandeel aanvragen dat is afgewezen lag in 2022 met 19% iets lager dan de jaren daarvoor (21%).

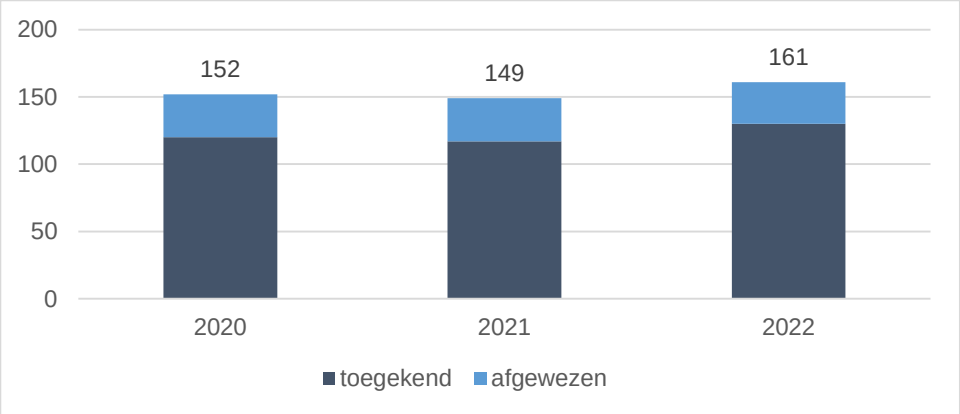
[9] Daarvóór werden aanvragen voor urgentieplus door de reguliere urgentiecommissie behandeld en was er vanwege de werkwijze geen sprake van afwijzingen, intrekkingen en dossiers die doorgaan naar het opvolgende jaar.
[10] Uitstroom vanuit instellingen die zijn meegenomen in de prognose

Tabel 2 Aantal aanvragen urgentiepluscommissie, stand 31 december

	2020	2021	2022
toekenning	120	117	130
in behandeling	7	9	12
afwijzing	32	32	31
ingetrokken	14	8	7
totaal aantal aanvragen	**173**	**166**	**180**
% behandelde aanvragen dat is afgewezen	*21%*	*21%*	*19%*

Bron: Urgentiepluscommissie 's-Hertogenbosch

Figuur 13 Aantal beoordeelde aanvragen door urgentiepluscommissie

Bron: Urgentiepluscommissie 's-Hertogenbosch

Herkomstgemeente van aanvragers urgentieplus

Van de 130 toekenningen komen 80 cliënten van oorsprong vanuit de gemeente 's-Hertogenbosch, 17 vanuit een andere gemeente in de regio en 23 van buiten de regio. Het aantal aanvragen van cliënten afkomstig uit een andere gemeente in de regio of van buiten de regio is in 2022 lager dan een jaar eerder. De 23 toekenningen van buiten de regio hebben een woning toegekend gekregen in 's-Hertogenbosch. Van de toekenningen aan cliënten uit de regio, hebben er 15 een woning gekregen in 's-Hertogenbosch en 2 in Schijndel. De 15 die een woning kregen in 's-Hertogenbosch kwamen van oorsprong uit Sint-Michielsgestel (2), Meierijstad (4), Boxtel (2), Zaltbommel (4x) en Maasdriel (3x). Opvallend is dat het aantal toekenningen voor de gemeente 's-Hertogenbosch voor cliënten met een (oorspronkelijke) herkomst in de regio is toegenomen van 14 naar 15, terwijl er beleidsmatig juist op wordt ingezet dat een cliënt gaat wonen in de plaats van herkomst.
In 2 gevallen kwam de cliënt oorspronkelijk uit 's-Hertogenbosch en is uitgestroomd naar een woning in een regiogemeente, omdat hier de kans op herstel het grootst was.

Vervallen urgenties en afwijzingen

Na toekenning zijn er nog 4 urgenties komen te vervallen. Bijvoorbeeld omdat het gedrag van de cliënt is omgeslagen of de cliënt de aangeboden woning niet heeft geaccepteerd.
De meest voorkomende reden waarom aanvragen in 2022 werden afgewezen was dat zelfstandig wonen geen passende volgende stap bleek.

Doorlooptijden urgentieplus

Over 2022 was de gemiddelde doorlooptijd van ontvangst van de aanvraag t/m verzending van het besluit 38 dagen. De afspraak is dat er vervolgens maximaal 3 maanden mag zitten tussen het afgeven van de urgentie en het aanbieden van een geschikte woning door de woningcorporatie. Deze termijn mag eventueel eenmalig met 3 maanden verlengd worden.
De gemiddelde tijd tussen besluit urgentie en woningaanbod was in 2022 89 dagen. Voor 22 urgenties is er een reden opgevoerd door de corporatie waarom het aanbieden van een woning zo

lang duurde. Na aftrek van deze 22 urgenties, is de gemiddelde duur 69 dagen. Redenen waarom het langer duurde waren o.a.: lastig zoekprofiel, hack bij corporatie, meerdere aangeboden woningen geweigerd. Het duurt gemiddeld 32 dagen voordat iemand de sleutel ontvangt nadat er een woningaanbod is gedaan.

In 2022 7 toekenningen via Housing first
In 's-Hertogenbosch is in 2020 gestart met Housing first trajecten. In 2020 en 2021 zijn er in totaal 28 toekenningen gedaan en zijn er 19 inwoners ingestroomd in een woning via Housing first[11]. In 2022 zijn er 7 woningen toegekend via Housing first. Dat is minder dan het aantal dat vooraf was beoogd (zo'n 20-25). Housing first is er voor mensen met een BW-indicatie en wordt uitgevoerd door MO Den Bosch. Het is bedoeld om dak- en thuislozen direct te begeleiden naar een eigen huurhuis. Een eigen huis is de start van het herstelproces. Terwijl dat bij andere opvang en begeleiding vaak andersom is. Na toekenning van een huurhuis worden deze mensen intensief begeleid in het zelfstandig wonen en functioneren. De trajecten zijn bedoeld voor personen met een complexe ondersteuningsaanvraag, waar een combinatie van een permanente woonplek en de voorwaarde van huurbetaling, accepteren van begeleiding en het niet veroorzaken van overlast effectief kunnen zijn. In het najaar van 2023 wordt Housing first geëvalueerd.

Aan te bieden woningen in 's-Hertogenbosch
In totaal dienden de corporaties in 's-Hertogenbosch (Zayaz, BrabantWonen en JOOST) in 2022 129 woningen aan te bieden. 130 toekenningen urgentieplus – 4 vervallen urgenties – 4 uitstroom naar de regio + 7 woningen Housing first.

Lokale urgentiepluscommissies
Inmiddels hebben naast 's-Hertogenbosch ook alle andere regiogemeenten een urgentiepluscommissie of iets soortgelijks in gebruik. Voor dit rapport zijn cijfers ontvangen van het aantal aanvragen van de urgentiepluscommissie van gemeenten Boxtel/Sint-Michielsgestel. Zij hebben in 2022 in totaal 20 aanvragen behandeld, waarvan er 15 zijn toegewezen. Er kwamen twee aanvragen van buiten het werkgebied. Deze zijn ingetrokken of afgewezen.
De urgentiepluscommissies in Bommelerwaard en Vught zijn pas in 2023 gestart, dus hiervan zijn geen cijfers over 2022 beschikbaar.

Aanbeveling UvA voor langdurige BW-trajecten
In het onderzoek door de UvA is sprake van zowel langdurige BW-trajecten als personen die over langere tijd richting zelfstandigheid zijn gegaan en tussentijds steeds zijn verhuisd. De UvA doet de aanbeveling om aandacht te hebben voor de optie om studio's binnen BW met een permanent huurcontract aan te bieden, naar Fins model. In Finland zijn tijdelijke opvangplekken afgebouwd. Tegelijkertijd heeft er een opbouw plaatsgevonden van zelfstandige (geclusterde) woningen in de wijk met housing first begeleiding. Er is sprake van een eigen huurcontract zonder aanvullende gedrag- of zorgbepalingen. Dit betekent dat de huurder niet verplicht is tot het accepteren van begeleiding of zorg. Het werkzame personeel kreeg een opleidingstraject op de housing first methodiek. En de huurders kregen een training die betrekking had op belangrijke elementen in de nieuwe werkwijze, zoals de verantwoordelijkheid voor 'het eigen deurbeleid'. Uit de ervaringen met de Finse werkwijze komt naar voren dat de doorontwikkeling van geïntegreerde ggz-wijkteams nog een aandachtspunt is.

[11] Het kan soms even duren voordat een toekenning leidt tot daadwerkelijke instroom in een woning. Vandaar dat het aantal toekenningen groter is dan het aantal mensen dat is ingestroomd in een woning.

6.6 Prognose benodigde urgentiepluswoningen 2023

In 2023 zijn er volgens prognose 292 urgentiepluswoningen nodig
Een deel van de uitstroom verloopt via urgentieplus en een deel van de cliënten vindt via andere wegen een woning om naar uit te stromen. In totaal zijn er voor de regio volgens prognose in 2023 292 urgentiepluswoningen nodig. In tabel 2 staat de prognose per gemeente. De prognose is gebaseerd op de door de gecontracteerde aanbieders opgegeven benodigde wooneenheden op basis van de verwachte uitstroom. Dit zijn er 360. Dit is meer dan de prognose voor 2022. Omdat de prognose van MO Den Bosch is vermengd met in 's-Hertogenbosch te maken afspraken over woningen voor 'Wonen eerst', heeft de regio de prognose voor urgentiepluswoningen voor deze gemeente naar beneden bijgesteld, waardoor de prognose voor de totale regio uitkomt op 292 wooneenheden in plaats van 360.

Minder uitstroom verwacht naar regiogemeenten
De regio wil graag sturen op een mogelijke terugkeer van cliënten naar de gemeente van herkomst. Maar voor uitstroom naar de regiogemeenten is de trend tegenovergesteld aan de bedoeling: in plaats van meer uitstroom naar de regiogemeenten, zien we in de prognose minder uitstroom naar regiogemeenten. Zo vraagt MO Den Bosch in de prognose voor 2023 zo'n 35 minder woningen aan in de regiogemeenten, zodat zij dichter bij de realisatie van 2022 blijven. Voor 's-Hertogenbosch zien we juist een stijging in de prognose, hetgeen met name verband houdt met de ambitie 'Wonen eerst'. De urgentieplustafels zullen kritisch kijken naar herkomstgemeente.

Tabel 3 Prognose huisvestingsopgave urgentieplus

gemeente	2022	2023
's-Hertogenbosch	188	186
Boxtel	25	27
Meierijstad	46	40
Sint-Michielsgestel	15	7
Vught	18	10
Zaltbommel	21	13
Maasdriel	17	9
Totaal	**330**	**292**

Bron: prognose huisvestingsopgave urgentieplus

Tabel 4 prognose urgentieplus 2023, naar woningtype

	Zalt-bommel	Maas-driel	Boxtel	Sint-Michiels-gestel	Vught	Meierij-stad	's-Hertogen-bosch
Verwachte uitstroom via urgentieplus	**13**	**9**	**27**	**7**	**10**	**40**	**186**
- waarvan kamer	0	0	2	0	2	3	19
- waarvan studio	9	7	20	5	7	23	133
- waarvan eengezins-woning	4	2	5	2	1	14	34

Bron: prognose huisvestingsopgave urgentieplus

Afstemming met woningcorporaties over beschikbare woningen
Om te zorgen dat er voldoende woningen beschikbaar zijn om naar uit te stromen, stemmen gemeenten met woningcorporaties via prestatieafspraken af over beschikbare woningen voor uitstroom uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang. De druk op de sociale

woningvoorraad is groot, omdat ook voor andere doelgroepen zoals statushouders een beroep op directe bemiddeling voor sociale huurwoningen wordt gedaan. In veel regiogemeenten is er bovendien vaak sprake van een lage mutatiegraad, omdat mensen lang in een huurwoning blijven wonen. Vanwege deze ontwikkelingen maken woningcorporaties in percentages afspraken over welk deel van wat er vrijkomt aan woningen beschikbaar is voor uitstroom BW/MO. In regiogemeenten is dat zo'n 20-25% van de vrijkomende sociale huurwoningen en in 's-Hertogenbosch 33%.

Prestatieafspraken 's-Hertogenbosch 2023

Bij de prognose urgentieplus 2023 is voor 's-Hertogenbosch aangegeven dat de verhouding uitstroom via urgentieplus en de nieuwe aanpak dakloosheid 'Wonen eerst'[12] nader onderzoek vergde. In de prestatieafspraken met de woningcorporaties zijn voor 2023 voor de gemeente 's-Hertogenbosch de volgende aantallen opgenomen:

- MO "aanpak dakloosheid" (Wonen eerst): 100 woningen
- Uitstroom uit zorg via urgentiepluis (incl. Housing first): 150 woningen

Ontwikkelingen volkshuisvestingsbeleid

Het Kabinet Rutte IV formuleerde een ambitieus volkshuisvestingsbeleid. De regie op wonen en woningbouw werd versterkt door middel van een Nationale Woon- en Bouwagenda. Hierin komt onder andere terug:

- Zes onderliggende programma's waaronder "Een Thuis voor Iedereen" (huisvesting voor aandachtsgroepen en urgenten, verbinding met de Nationale Aanpak Dakloosheid "Eerst een Thuis").
- Wet versterking regie Volkshuisvesting (waaronder regionale woondeals, 30% sociale huur in woningbouwprogrammering, het opstellen van woonzorgvisies en volkshuisvestings-programma's).
- Wet betaalbare huur (regulering middenhuur).
- Woningbouwimpuls (subsidie flexwoningen).

Deze sterkere regie op volkshuisvesting moet leiden tot meer betaalbare huisvesting, onder andere voor de cliënten die uitstromen uit beschermd wonen of maatschappelijke opvang. Het aandeel huur- en koopwoningen verschilt tussen gemeenten. In 's-Hertogenbosch is in 2022 het aandeel sociale huurwoningen met 33% het hoogst in onze regio en in Sint-Michielsgestel met 15% het laagst.

Tabel 5 Woningvoorraad en aandeel huurwoningen op 1 januari 2022

Gemeente	Woningvoorraad	Aantal huurwoningen corporaties	% huurwoningen corporaties
Boxtel	14.695	3.783	26%
's-Hertogenbosch	74.218	24.702	33%
Maasdriel	10.242	2.084	20%
Meierijstad	35.845	6.983	19%
Sint-Michielsgestel	12.529	1.892	15%
Vught	13.967	3.338	24%
Zaltbommel	11.987	2.806	23%

Bron: regionale woningmarktmonitor 's-Hertogenbosch en CBS

[12] Wonen Eerst is een preventieve aanpak voor het voorkomen van opvang in de MO. Het gaat hier om een groep dakloze inwoners die relatief lichte problematiek heeft. De 'Wonen eerst' methodiek is iets anders dan Housing first, waarbij het juist gaat om een groep met een zeer complexe zorgvraag die al op allerlei plekken heeft gezeten. Zij krijgen een woning met zeer zware begeleiding.

7. Bemoeizorg / zorg & veiligheid

Samenvatting:
- Het Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg (CvTB) biedt een integraal hulpaanbod voor mensen met complexe problemen. Farent, Reinier van Arkel, Cello, Novadic-Kentron en Maatschappelijke Opvang werken hierin samen. Het CvTB heeft een meldfunctie voor inwoners, hulpverleners en instanties. Ook voeren zij consultaties uit en indien nodig zorgtrajecten.
- Het CvTB heeft in 2022 in totaal 734 inwoners geholpen. Dat zijn er minder dan voorgaande jaren. In 2022 waren er 517 nieuwe aanmeldingen. Ook de instroom van cliënten neemt de afgelopen jaren af en is lager dan verwacht. Volgens de prognose zal het aantal aanmeldingen voor het jaar 2023 weer hoger uitkomen.
- Net als de instroom zien we ook dat de uitstroom van cliënten bij het CvTB in 2022 lager is dan voorgaande jaren.
- Vanaf januari 2020 is er de Wet verplichte GGz (Wvggz). Het Crisis- en Interventie Team (CIT) van Farent voert hiervoor de meeste taken uit. De rol van het CvTB is het triageren en uitvoeren van verkennend onderzoek. En bijvoorbeeld advisering over mogelijke andere opties voor dwang en drang. In 2022 zijn er in de regio 46 meldingen Wvggz binnengekomen, waarvan er voor 34 een zorgmachtiging is aangevraagd.
- Het CIT is 24/7 bereikbaar en inzetbaar voor mensen die (acuut) psychosociale ondersteuning nodig hebben. Het CIT werkt veel samen met het CvTB en zij hebben vaak te maken met dezelfde cliënten. In 2022 deed het CIT in totaal 1.821 interventies. Dit aantal nam afgelopen jaren toe.

7.1 Ambitie

In de regiovisie staat de volgende ambitie voor ‘bemoeizorg/zorg & veiligheid’:

We leiden mensen die het écht nodig hebben toe naar de juiste zorg en ondersteuning (bemoeizorg) en voeren regie op de snijvlakken van zorg en veiligheid.

Dit betekent:
- Er zijn afspraken gemaakt over de afstemming tussen bemoeizorg en de lokale teams.
- De verantwoordelijkheid voor casuïstiek op het snijvlak van zorg en veiligheid is in elke regiogemeente belegd.
- De expertise op het gebied van zorg en veiligheid is gebundeld.

7.2 Het CvTB

Organisatie en rol
Het Centrum voor Trajecten en Bemoeizorg (CvTB) biedt een integraal hulpaanbod voor mensen met de meest complexe problemen. Medewerkers van Farent, Reinier van Arkel, Cello, Novadic-Kentron en Maatschappelijke Opvang werken hierin samen. Het CvTB werkt vanuit twee teams, een stadsteam voor gemeente ’s-Hertogenbosch en een regioteam voor de overige gemeenten. De teams bieden zelf hulp. Ook wordt hun expertise breder ingezet om vastgelopen cliëntsituaties weer in beweging te krijgen. En ze verzorgen en bewaken de toeleiding naar passende zorg en behandeling. Het CvTB biedt geen langdurende zorg of regie. Maar probeert met korte en soms zeer intensieve interventies cliënten weer op de rails krijgen. Ook ondersteunt het CvTB hulpverleners bij andere thema’s, zoals zorgmijding, cliënten die tussen wal en schip komen,

vastgelopen zorg, woonoverlast, woningvervuiling en het grensgebied van zorg met veiligheid. Het CvTB heeft een belangrijke signalerende en verbindende rol.

Meldfunctie
Inwoners, hulpverleners en instanties kunnen met zorgmeldingen bij het CvTB terecht. Bij het meldpunt wordt beoordeeld of het CvTB de aangewezen plek is om met de melding aan de slag te gaan. Als dat niet zo is, wordt altijd informatie en advies gegeven om de melder op weg te helpen. Het meldpunt werkt nauw samen met de meldpunten van Reinier van Arkel voor de GGz-crisisdienst en van Farent voor het CIT (Crisis- en Interventie Team). Crisisvragen van nieuwe cliënten pakt het CvTB meestal niet zelf als eerste op. Wel is het CvTB beschikbaar voor de andere crisisdiensten en gaat mee als hun expertise waarde toevoegt. Hierover zijn afspraken gemaakt tussen de verschillende diensten.

Consultatie
Het CvTB streeft ernaar dat in ongeveer de helft van de gevallen een aanmelding leidt tot een consult. In 2022 werd 49% van de casussen afgesloten als consult. Bij een consult wordt volgens een duidelijk omschreven werkproces een systematische, multidisciplinaire inventarisatie van de situatie gemaakt. Ook zet het CvTB stappen om te zorgen dat de juiste mensen en instellingen met de casus verder kunnen. En verzorgen zij zo nodig aanvullende consultatie om die inzet te ondersteunen. De consultfunctie wordt toegepast bij casuïstiek die weliswaar hoogcomplex is maar die, met ondersteuning, ook door anderen kan worden opgepakt.

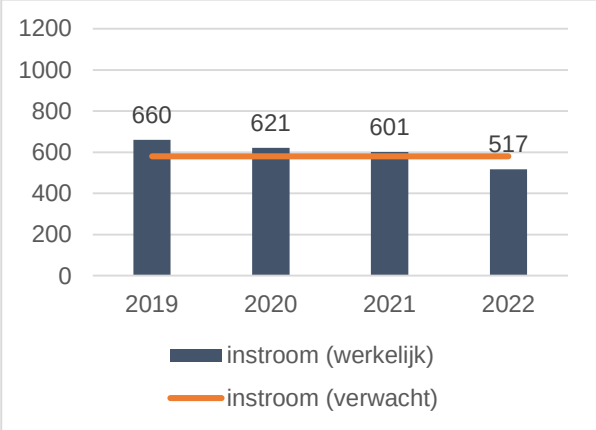
Trajecten
In situaties waar na onderzoek blijkt dat dit voor het realiseren van een sluitend en aansluitend zorgaanbod nodig is, zal een volledig CvTB-traject worden gestart. Dit was in 2022 het geval voor 51% van de casussen. Er wordt dan een integraal plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd. In het trajectplan is aandacht voor het opheffen van zorgmijding, noodzakelijke interventies door het CvTB, toeleiding naar passende vervolg-hulpverlening op meerdere levensgebieden, en versterken van de eigen herstelmogelijkheden van cliënten en hun omgeving.

Nazorg en monitoring
Waar nodig wordt gevolgd of het uitgezette traject en de behaalde resultaten vastgehouden worden. Dit betekent enerzijds nazorg voor de cliënt en anderzijds monitoring van de vervolghulpverlening.

7.3 Cijfers 2022

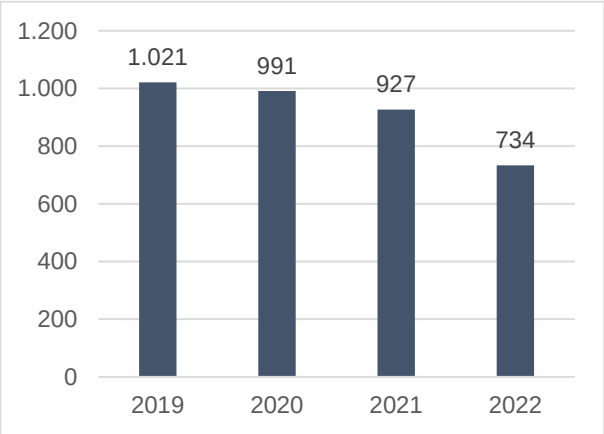
Instroom neemt afgelopen jaren af
In 2022 kreeg het CvTB 517 aanmeldingen binnen. Dat zijn er minder dan voorgaande jaren en minder dan de verwachte instroom van 580. Voorgaande jaren was de instroom juist hoger dan verwacht. Volgens prognose komt het aantal aanmeldingen in 2023 weer hoger uit, namelijk op zo'n 630. Tot 1 juli 2023 waren er al 318 aanmeldingen.
Er zijn veel verschillende organisaties of personen die iemand kunnen aanmelden bij het CvTB. In 2022 kwamen, net als in 2020 en 2021, de meeste meldingen van wijk- en gebiedsteams (19%). Daarnaast zijn het ook vaak familie/vrienden/systeem (10%), Farent/AMW-organisatie (10%) en woningcorporaties (9%) die een melding doen. Maar ook veel andere instanties, zoals politie, GGD, Reinier van Arkel, huisartsen en Wmo-aanbieders melden mensen aan.

Figuur 14 Instroom cliënten CvTB

Bron: CvTB

Figuur 15 Aantal cliënten CvTB

Bron: CvTB

In 2022 ruim 700 inwoners geholpen door het CvTB

Het CvTB hielp in 2022 in totaal 734 cliënten. Het aantal cliënten neemt de laatste jaren af. In 2022 was 68% van de cliënten man en 32% vrouw. Dit komt redelijk overeen met voorgaande jaren. Ook zijn in 2022 net als de jaren daarvoor de meeste cliënten (66%) alleenstaand. Bij 17% gaat het om een huishouden met thuiswonende kinderen tot 23 jaar.

Meeste cliënten komen uit 's-Hertogenbosch

In tabel 5 is te lezen hoe het aantal cliënten verdeeld is over de verschillende gemeenten. Het gaat om cliënten die op 31 december in zorg waren. In 2022 kwam zo'n twee derde van hen uit 's-Hertogenbosch. Voor de andere gemeenten lag het aandeel tussen de 3% en 10%. In gemeente 's-Hertogenbosch nam het aantal cliënten afgelopen jaren af, terwijl dit in de meeste regiogemeenten in 2022 hoger ligt dan in 2021, behalve in Zaltbommel en Sint-Michielsgestel.

Tabel 6 Aantal cliënten per gemeente, 31 december

Gemeente	2020		2021		2022	
	aantal	*%*	*aantal*	*%*	*aantal*	*%*
Meierijstad	51	17%	18	7%	27	10%
st. Michielsgestel	7	2%	9	4%	8	3%
Maasdriel	13	4%	12	5%	19	7%
Zaltbommel	12	4%	11	4%	11	4%
Haaren[13]	1	0,3%				
Boxtel	11	4%	13	5%	19	7%
Vught	10	3%	8	3%	13	5%
's-Hertogenbosch	200	66%	186	72%	169	64%
Totaal	**305**	**100%**	**257**	**100%**	**266**	**100%**

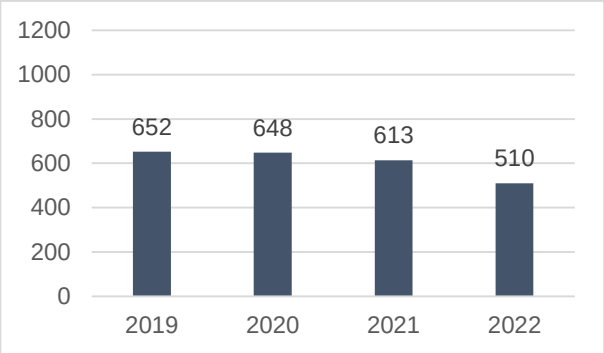
Bron: CvTB

Ruim 500 cliënten stroomden uit zorg

Ook de uitstroom van cliënten neemt afgelopen jaren af. In 2022 stroomden 510 cliënten uit zorg. Net als voorgaande jaren waren in 2022 de belangrijkste redenen voor beëindiging van de zorg 'consult (geen traject gestart)' (46%) en 'traject afgerond, geen nazorg (31%). Andere redenen waren o.a. dat het traject is afgerond en doorgaat naar nazorg (10%) of dat de cliënt het traject zelf voortijdig heeft beëindigd (1%).

[13] Gemeente Haaren is met de herindeling in 2021 verdeeld over Oisterwijk, Vught, Boxtel en Tilburg.

Figuur 16 Uitstroom cliënten CvTB

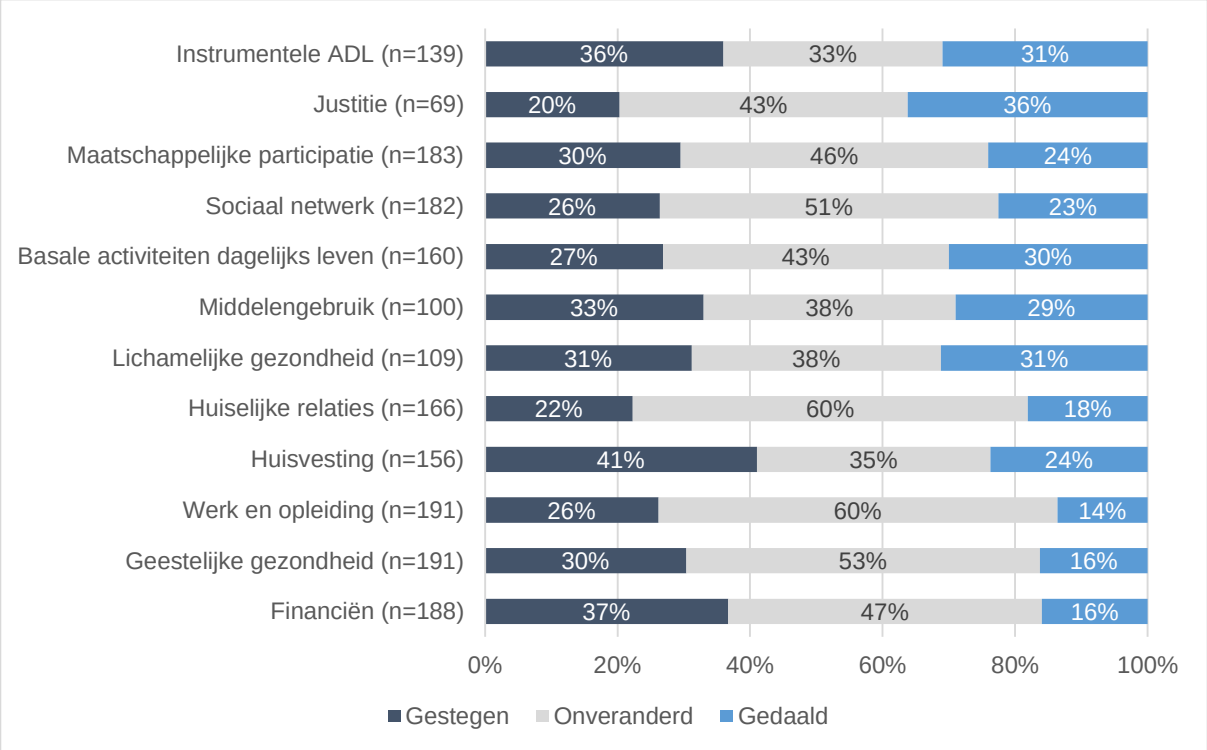

Bron: CvTB

Resultaten zelfredzaamheidsmatrix

Het CvTB past bij trajecten de ZRM (zelfredzaamheidsmatrix) toe om resultaten van de hulp te monitoren. Met de ZRM wordt de zelfredzaamheid van de cliënt gescoord op 12 leefdomeinen. De scores lopen van 1 (niet zelfredzaam) t/m 5 (geheel zelfredzaam). De ZRM wordt afgenomen bij de start van een traject en op het einde. In figuur 17 is te zien voor de dossiers waarbij beide metingen zijn gedaan, wat de ontwikkeling van de scores was. Hieruit blijkt dat er per leefdomein zowel dossiers zijn waarbij de ZRM-score is gestegen als dossiers waarbij de score is gedaald. Het aandeel dossiers waarbij de score is gestegen varieert van 20% (justitie) tot 41% (huisvesting). Het aandeel waarbij de score is gedaald varieert van 14% (werk en opleiding) tot 36% (justitie). Het aandeel dossiers waarbij de score onveranderd is gebleven varieert van 33% (instrumentele ADL) tot 60% (huiselijke relaties en werk en opleiding). Vergeleken met voorgaande jaren zijn de ontwikkelingen op de ZRM-scores iets minder positief te noemen.

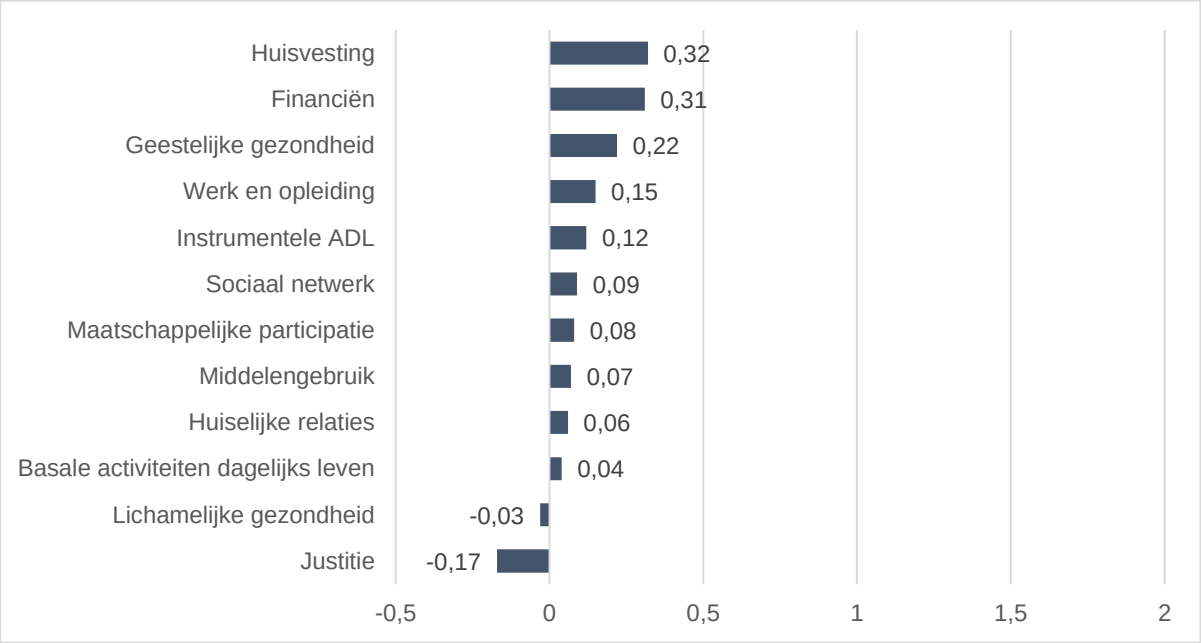
Figuur 17 Aandeel dossiers waarbij de ZRM-score is gestegen, gedaald of onveranderd is gebleven (n=aantal dossiers waarvoor twee ZRM's zijn afgenomen)

Bron: CvTB

Grootste toename ZRM-scores voor leefdomein huisvesting
In figuur 18 is te zien dat op het leefdomein huisvesting in 2022 de grootste vooruitgang werd geboekt. De gemiddelde ontwikkeling van de ZRM-score is op dit domein het grootst. De leefdomeinen financiën en geestelijke gezondheid staan op plek 2 en 3 van de leefdomeinen met de grootste vooruitgang. Voor justitie en lichamelijke gezondheid is er geen vooruitgang maar juist een achtergang te zien van de gemiddelde ZRM-scores.

Figuur 18 Gemiddelde ontwikkeling ZRM-score per leefdomein tussen start- en eindmeting, 2022

Bron: CvTB

7.4 Wvggz en CIT

46 meldingen Wvggz in 2022
Vanaf januari 2020 is de Wet Verplichte GGz (Wvggz) van kracht. Beroepskrachten of inwoners die zich zorgen maken om een persoon met acute zorgnood voor wie de noodzaak tot (verplichte) geestelijke gezondheidszorg zou moeten worden onderzocht, kunnen dit melden bij het gemeentelijk meldpunt. Het Crisis- en Interventie Team (CIT) van Farent voert de meeste taken van deze wet uit. Zo verzorgen zij het meldpunt. Ook voeren zij de taak ‘horen’ uit om de eventuele wensen en bedenkingen van degene die de maatregel krijgt opgelegd in beeld te krijgen. In 2022 kwamen er in de regio 46 meldingen Wvggz binnen. Ongeveer evenveel als in 2021. Van de 46 meldingen zijn er 34 doorgezet naar de Officier van Justitie. Voor deze meldingen is een zorgmachtiging aangevraagd.

Taken CvTB in kader van Wvggz
Taak van het CvTB in het kader van de Wvggz is het triageren en uitvoeren van verkennend onderzoek. Daarnaast brengt de Wvggz ook extra werk met zich mee voor het CvTB, zoals: verkennend onderzoek als beginpunt van onderhandelingen met de betrokkene over alternatieven, advisering over mogelijke andere opties voor dwang en drang en consultatie en soms mee oppakken in situaties waar het de GGz-instelling niet lukt om een zorgmijdende betrokkene te spreken of te vinden nadat de zorgmachtiging is afgegeven.

Aantal interventies door CIT neemt toe

Het Crisis- en Interventie Team (CIT) [14] is een integraal team dat 24/7 bereikbaar en inzetbaar is voor mensen die (acuut) psychosociale ondersteuning nodig hebben. Er wordt veel samengewerkt tussen het CIT en het CvTB en vaak hebben zij te maken met dezelfde cliënten. Na een crisis kan het CIT bijvoorbeeld schakelen met het CvTB om het vervolg op te pakken.

In 2022 was er sprake van 1.821 interventies door het CIT. Ten opzichte van 2020 en 2021 is dit aantal toegenomen. Bij een groot deel van de interventies gaat het om consultatie en advies. Dat is ongeveer de helft van alle interventies. Het aantal crisisinterventies binnen kantooruren nam de afgelopen jaren af, terwijl het aantal crisisinterventies buiten kantooruren juist licht toenam. In 2022 hadden 191 interventies te maken met de nieuwe taken in het kader van de Wvggz. Dit is afgelopen jaren redelijk constant.

Figuur 19 Interventies door het Crisis- en Interventie Team (CIT) van Farent

	2020	2021	2022
Consultatie en advies	456	685	931
Crisisinterventies binnen kantooruren	389	567	299
Interventies in het kader van de Wvggz	189	170	191
Crisisinterventies buiten kantoortijden	155	235	273
Liaisonfunctie zorg en veiligheid binnen/buiten kantooruren *			127
Totaal aantal interventies	**1.189**	**1.657**	**1.821**

Bron: CIT *Dit is een nieuw product vanaf 2022. Voorheen vielen deze interventies onder de categorieën Consultatie en advies en Crisisinterventies binnen en buiten kantoortijden

[14] Het CIT is een samenvoeging van het EropAf-team en de Crisisdienst Buiten Kantooruren (CBK) van Farent.

Bijlage: indicatorenlijst

In deze bijlage staat een overzicht van de indicatoren per ambitie.

	Beschikbaar
	Beschikbaar in een andere vorm (bv. kwalitatief i.p.v. kwantitatief) of onvolledig

Indicator	Bron	Beschikbaarheid	Soort informatie	Frequentie	Laatste meting
Ambitie 1: Thuis in de wijk					
% inwoners dat minstens 2x per maand contact heeft met buren	GGD volwassenen-en ouderenmonitor	Niet van alle gemeenten beschikbaar	Kwantitatief	Tweejaarlijks	2022
% inwoners dat vindt dat er veel sociale samenhang is in de buurt	GGD volwassenen- en ouderenmonitor	Niet van alle gemeenten beschikbaar	Kwantitatief	Tweejaarlijks	2022
Aantal incidenten van overlast door verward/overspannen persoon (per 1.000 inwoners)	Dataportaal politie		Kwantitatief	Jaarlijks	2022
Ervaringen werkwijze ondersteuningsstructuur thuis in de wijk	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2023
Ervaringen werkwijze inzet vroegsignalering betalingsachterstanden	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2023
Ambitie 2: Toegang BW, MO en wonen					
Ervaringen werkwijze toegang BW en MO	Onderzoek UvA	In rapport 2023 is dit niet aan de orde geweest	Kwalitatief	Jaarlijks	2022
Ervaringen werkwijze verbinding met wonen	Onderzoek UvA	In rapport 2023 is dit niet aan de orde geweest	Kwalitatief	Jaarlijks	2022
Ambitie 3: maatschappelijke opvang					
Aantal cliënten dat gebruik maakt van de opvang (per product)	Zorgaanbieders MO		Kwantitatief	Halfjaarlijks	Eerste helft 2022
Aantal cliënten dat is ingestroomd bij MO-locaties	Zorgaanbieders MO	Niet van alle aanbieders beschikbaar	Kwantitatief	Halfjaarlijks	Eerste helft 2022
Aantal cliënten dat is uitgestroomd bij MO-locaties	Zorgaanbieders MO	Niet van alle aanbieders beschikbaar	Kwantitatief	Halfjaarlijks	Eerste helft 2022
Gemiddelde verblijfsduur in zorg	Zorgaanbieders MO	Niet van alle aanbieders beschikbaar	Kwantitatief	Halfjaarlijks	Eerste helft 2022
Duur en gebruik winterscenario	Zorgaanbieders MO		Kwantitatief	Halfjaarlijks	Eerste helft 2022

Cliëntervaringen t.a.v. juiste en passende hulp	Onderzoek UvA naar kleinschalige opvang	Alleen over ervaringen met kleinschalige opvang	Kwalitatief	Jaarlijks	2023
Ambitie 4: Beschermd Wonen					
Aantal cliënten Beschermd Wonen (per product)	RIOZ		Kwantitatief	Jaarlijks	2022
Aantal cliënten dat is ingestroomd bij Beschermd Wonen (per product)	RIOZ		Kwantitatief	Jaarlijks	2022
Aantal cliënten dat is uitgestroomd uit Beschermd Wonen (per product)	RIOZ		Kwantitatief	Jaarlijks	2022
Cliëntervaringen t.a.v. juiste en passende hulp	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2023
Ervaringen werkwijze in de praktijk t.a.v. op- en afschalen	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2023
Afstand tussen het woonadres van de cliënt en het adres waar de cliënt naartoe gaat voor gebruik van de voorziening[15] -> als indicatie van de mate waarin inwoners zo dichtbij mogelijk ondersteuning krijgen		Lastig te meten; als alternatief is het aantal kleinschalige voorzieningen per gemeente inzichtelijk gemaakt	Kwantitatief	Jaarlijks	2022
Ambitie 5: wonen					
Gemiddeld aantal verhuisbewegingen die cliënten maken als ze in zorg zijn	Onderzoek UvA		Kwalitatief (in toekomst bij voorkeur kwantitatief)	Jaarlijks	2023
Gemiddelde verblijfsduur in BW/MO	Onderzoek UvA		Kwalitatief (in toekomst bij voorkeur kwantitatief)	Jaarlijks	2023
Aantal woningen dat naar verwachting nodig is voor uitstroom via urgentieplus	Prognose urgentieplus		Kwantitatief	Jaarlijks	2022
Aandeel cliënten dat uitstroomt naar een woning in een regiogemeente (het gaat om evenredige spreiding over de regiogemeenten en dat niet alle cliënten die uit zorg gaan blijven wonen in de gemeente waar zij de zorg hebben ontvangen).	Onderzoek UvA + cijfers uitstroom urgentiepluscommissie		Kwalitatief / kwantitatief	Jaarlijks	2023
Lokaal aanbod aantal kleinschalige voorzieningen BW/MO	Registraties gemeente en Netwerk Opvang en Wonen		Kwantitatief	Jaarlijks	2022
Aantal aanvragen en toekenningen urgentieplus	Jaarverslag urgentiepluscommissie		Kwantitatief	Jaarlijks	2022

[15] Dit is niet uit het systeem te halen, omdat alleen het adres van de hoofdlocatie van de aanbieder bekend is en niet op welke locatie de zorg wordt geleverd.

Gemiddelde doorlooptijd aanvragen urgentieplus	Jaarverslag urgentiepluscommissie		Kwantitatief	Jaarlijks	2022
Duur van de zoektocht naar een passende woning om uit te stromen	Onderzoek UvA		Kwalitatief	Jaarlijks	2023
Visie en praktijk scheiden wonen en zorg	Onderzoek UvA	Kwalitatieve informatie uit onderzoek UvA	Kwalitatief		2023
Ambitie 6: Bemoeizorg/Zorg & Veiligheid					
Aantal aanmeldingen bij CvTB en meldende instanties	Jaarcijfers CvTB		Kwantitatief	Jaarlijks	2022
Aantal cliënten dat door het CvTB is geholpen	Jaarcijfers CvTB		Kwantitatief	Jaarlijks	2022
Scores zelfredzaamheidsmatrix cliënten CvTB	Jaarcijfers CvTB		Kwantitatief	Jaarlijks	2022
Aantal meldingen Wvggz	Jaarcijfers CvTB		Kwantitatief	Jaarlijks	2022
Aantal interventies door Crisis- en Interventie Team Farent	Jaarcijfers CIT (Farent)		Kwantitatief	Jaarlijks	2022